

SLOVENSKI LIST

CORREO ARGENTINO

TARIFA REDUCIDA
Concesión 1551

Dirección y Administración: GRAL.
OBSAR DIAZ 1657, U. T. 59 - 3667 -
Bs. Aires.

Periódico de la Colectividad Yugoslava

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 032378.

AÑO (Leto) XII.

BUENOS AIRES, 28 DE NOVIEMBRE (NOVEMBRA) DE 1941

Núm. (Štev.) 42

NAROCNINA: Za Ameriko in za celo
leto \$ arg. 6.—; za pol leta 3.50.
Za druge dežele 2.50 USA-Dolarjev.

POSAMEZEN IZVOD: 10 ctvs.

Letošnja obletnica zedinjenja

S tužnim srcem bomo letos obhajali obletnico tistega 1. decembra 1918, ko so se Srbi, Hrvati in Slovenci po prizadevanjih svojih najboljših mož zedinili v skupni svobodni državi. Nad naš narod je prišla s sedanjo roparsko totalitarno vojno težka preizkušnja. Jugoslovansko državno ozemlje so sovražniki razkosali in si ga porazdelili. Ošabni in kruti tujec ukazuje, ropa, izganja, polni ječe z našimi ljudmi in v svoji podivjanosti mori mlade in stare, nedolžne talce in bojevnike. Kri prelita po Jugoslaviji napolnila bi jezero. In sovrag se še ni dovolj napil te krvi, ni se še dovolj navžil gorja našega naroda. Sedaj, ko se bliža obletnica narodnega zedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev, prihajajo vesti, da pripravljajo nekaj peklenškega: Beograd, mesto, kjer se je proglasilo naše zedinjenje in osvobojenje, hoče popolnoma vničiti z njegovim prebivalstvom vred. Ves Beograd je tevtonski divjak vzel za talca in se hoče nad njim maščevati, ker ne more do živega četnika od planinah. Pripravil je vojaštvo, ki naj postrelja bežeče prebivalstvo, in pripravil je bombnike in topove, ki naj prestolnico Jugoslavije spremene v prah in pepel in orjaški grob. Srbi, Hrvati in Slovenci še niso izpili do konca kupo gorja. Nova strašna zlodejstva ima v načrtih zverinski sovrag.

Tak je 1. december 1941.

Ali so Jugoslavi res tako zelo grešili proti svoji lastni državi, da je prišla nadnje taka prebridka preizkušnja? Slovenci izgnani goli in bosi s svojih domov; Hrvati razdrojeni in izropani od Nemcev in Italijanov ter podvrženi strahovladni ubijalca, ki pošilja hrvaško mladino v boj proti Rusom za nemško čast in slavo; Srbija vsa v krvi in razdejanju.

Strašno trpljenje, ki ga prenaša Jugoslavija, je vse njene sinove združilo v enoto, ki bo ostala trdna za vedno. Hrvaški kmetje skrivajo in branijo Srbe pred divjanjem zverinskih vstašev; Srbi, v vsej bridkosti, ki je prišla nanje, sprejemajo z odprtimi rokami in z odprtim srcem izropane in pregnane Slovence ter dele z njimi svoje streho in vsak grizljaj. Danes, v tej težki nesreči, se šele vsi prav zavedajo, da so si bratje; danes vedo, kaj je bila za nje narodna država; danes si jo vsi spet žele nazaj; danes razumejo, kako nepotrebna in kako usodna so bila notranja navzkrižja. Duhovno zedinjenje vseh poštenih Srbov, Hrvatov in Slovencev je danes popolno.

To dejstvo nam je edina tolažba v tem tragičnem 1. decembru 1941, ker je sigurno jamstvo za zopetno in lepše vstajenje našega naroda in pravičnejšo obnovitev naše države.

Peklenška sila totalitarcev, ki je hotela vničiti naš narod, ga je le še bolj povežala, združila in vzposobila za boljše življenje v bratstvu in ljubezni. Danes ta peklenška sila še divja, še mori in ruši, toda prišel bo dan, ko bo njena moč strta. Morda ta dan ni več tako daleč, morda bomo prihodnjo obletnico proslavljali v drugačnih, veselejših okoliščinah. Bog daj, da bi tako bilo, zakaj gorja je bilo dovolj za naš trpinčeni narod.

Carta Abierta del Comité de los Yugoslavos de la Venecia Julia al Comité "Italia Libre" en Buenos Aires

Na pobudo odbora "Italia Libre" v Buenos Airesu so protifašistični italijanski izseljenci v Ameriki obsodili dejstvo, da fašistična vlada uporablja italijansko vojsko v Jugoslaviji in drugih državah za pobijanje civilnega prebivalstva. Tujakšnje glasilo demokratičnih Italijanov je 22. t. m. poročalo, da je iniciativa odbora "Italia Libre" dosegla popoln uspeh, ker se je 300.000 ameriških Italijanov obrnilo y tej zadevi na grofa Sforzo s prošnjo, da na pristojnih mestih tolmači njihova čustva. Isti list je objavil tudi pismo grofa Sforze, v katerem javlja predsedniku odbora svobodnih Italijanov v Buenos Airesu, da je v zvezi s protestom proti pobijanju civilnega prebivalstva dobil brzogjave važnih jugoslovanskih skupin, ki mu izražajo svoje bratsko zaupanje v svobodno Italijo.

Naši čitatelji se bodo spominjali, da so italijanski izseljenci, katere vodi grof Sforza, svojčas zelo živahno reagirali na govor predsednika jugoslovanske vlade generala Simovića, v katerem je izjavil, da se morajo po tej vojni priključiti Jugoslaviji vsi tisti kraji, kjer žive Srbi, Hrvati in Slovenci, ter je izrecno omenil tudi Trst, Gorico, Istro in Reko. Primorski odbor je na svojem sestanku dne 24. t. m. razpravljaj o teh stvareh in sklenil nasloviti na odbor "Italia Libre" sledeče odprto pismo:

El Comité de los Yugoslavos de la Venecia Julia, que se constituyó recientemente en esta ciudad, ha tomado nota, con verdadera satisfacción, de la protesta de "Italia Libre" contra las atrocidades que las tropas italianas en Yugoslavia y otros países deben cometer por imposición del gobierno fascista. Aunque el grito de 300.000 italianos de las Américas no llegue a detener las matanzas, los italianos libres han cumplido, en este caso doloroso, con su deber, y es muy natural que reciban por su gesto, como refiere "Italia Libre" en su número del 22 del cor. mes, testimonios de reconocimiento de importantes grupos yugoeslavos. Este Comité, que representa a 35.000 eslovenos y croatas de la Venecia Julia que, en su gran mayoría, tuvieron que dejar la tierra donde nacieron a causa del régimen de terror implantado por los fascistas contra la minoría yugoeslava en Italia, se asocia a estas manifestaciones de gratitud de los yugoeslavos de América con toda sinceridad. Y también presenta al Comité "Italia Libre" en la Argentina sus felicitaciones por el éxito de la iniciativa que promoviera.

Esta iniciativa del Comité "Italia Libre" de Buenos Aires, y los alcances que está asumiendo, nos inducen a someter a la consideración de ese Comité lo que a continuación vamos a exponer en la presente carta abierta.

Italianos libres y yugoeslavos estamos luchando, hoy, contra el mismo enemigo, el nazi-fascismo. Deseamos un mundo mejor que, basado en la justicia, permita a los individuos y a los pueblos vivir en paz y libertad. ¿No convendría ponerse, desde ya, a la obra a fin de contribuir a preparar una base sólida y justa para la futura colaboración de la Italia de mañana, libre y democrática, y Yugoslavla? ¿No podría el Comité "Italia Libre" de Buenos Aires iniciar una campaña tendiente a eliminar la causa principal de desconfianza que sigue dividiendo a italianos y yugoeslavos, a pesar de existir muchos motivos de orden político, económico y cultural para una estrecha y benéfica colaboración entre ellos?

Se trata de la frontera entre Italia y Yugoslavia.

Con la anexión a Italia, por el tratado de Rapallo, de una región habitada en las nueve décimas partes de su superficie por eslovenos y croatas, creóse un grave motivo de discordia entre italianos y yugoeslavos. Si el gobierno de Belgrado, el 12 de Noviembre de 1920, firmó dicho tratado, y si, el 27 de Enero de 1924, aceptó también la incorporación de Fiume al reino de Italia, lo hizo cediendo a presiones que no podía eludir; pero el pueblo yugoeslavo sigue y seguirá considerando injusta la frontera establecida por dichos documentos. He aquí el principal, y, bien puede afirmarse, el único motivo de desconfianza y animosidad entre nuestros dos pueblos. Si luchamos sinceramente por la libertad y la justicia como base para el entendimiento entre las naciones, debemos contribuir a eliminar este motivo de discordia.

Nos damos perfecta cuenta de que a una gran mayoría de los italianos les parece inadmisibles entrar en discusiones sobre la Venecia Julia. Guiados tan sólo por la propaganda de algunos centros imperialistas italianos — que llegaron hasta a reclamar la Dalmacia y que hoy están justificando también la incorporación de la llamada provincia de Ljubljana a Italia — creen que la Venecia Julia es una región italianísima. Viven en el error y con su ignorancia de la verdadera situación ayudan a mantener una injusticia que, si la conocieran, serían los primeros en condenar. Es de lamentar que dicha propaganda haya hecho olvidar a los italianos las palabras de eminentes hijos de Italia que, conocedores del problema que nos ocu-

pa, enseñaban a sus connacionales dónde debían poner coto a sus pretensiones territoriales. Bastaría con mencionar a Mazzini que indicaba el Isonzo como frontera entre italianos y eslavos; o al conde de Cavour que condenaba cualquier avance italiano más allá de dicho río; y también a Sonnino que, conviniendo, en 1881, que la población de Trieste era "mixta como la de todas las fronteras", afirmaba que la reivindicación por Italia de aquella ciudad significaría "una exageración del principio de las nacionalidades".

En plena guerra mundial, los yugoeslavos de la Venecia Julia manifestaron, adhiriéndose a la "Declaración de Mayo" de los diputados yugoeslavos en el parlamento de Viena, en 1917, su voluntad de unirse con los demás eslavos del sur en un estado nacional; con la desesperada resistencia que están oponiendo ya durante dos décadas al régimen de terror fascista, tendiente a desnacionalizarlos, siguen demostrando su firme voluntad de permanecer lo que son, yugoeslavos, y siguen afirmando su derecho de entrar a hacer parte del estado nacional al cual pertenecen por su idioma, sus costumbres y sus sentimientos, Yugoslavla.

Los italianos libres que luchan por la libertad del pueblo italiano, no pueden, basándose en la falsa creencia de la italianidad de la Venecia Julia, continuar negando a los eslovenos y croatas de dicha región, que son una fuerte mayoría, el derecho que reclaman de unirse con sus hermanos de raza. En la guerra actual, este derecho lo están afirmando, con sus sacrificios y su sangre, también los jóvenes soldados yugoeslavos de la Venecia Julia que, liberados por la victoria británica en Etiopía de la dominación fascista, se enrolaron espontáneamente y con entusiasmo en las filas del ejército yugoeslavo y hoy están combatiendo en Africa contra las fuerzas del nazi-fascismo.

Estamos profundamente convencidos de que la irritada reacción de los representantes de los italianos libres contra las declaraciones del general Simović referentes a las regiones yugoeslavas ocupadas por Italia después de la primera guerra mundial, se debe a la ignorancia del verdadero estado de cosas en la Venecia Julia. En efecto, no podemos admitir que aquellos hombres italianos que luchan por la libertad y la justicia, si supieran que las nueve décimas partes del territorio de la Venecia Julia no son italianas, se rehusarían a escuchar y examinar los reclamos formulados por un pueblo que por la misma causa — la justicia y la libertad — puso en juego su existencia y está sacrificando, diariamente, a sus mejores hijos. Destruir la falsa creencia que motivó la reacción aludida, es una condición fundamental para el futuro buen entendimiento de dos naciones que tendrían que vivir en relaciones de la más amplia amistad; y es, al mismo tiempo, un deber que impone la lucha por los ideales democráticos.

Sabemos que no se trata de una tarea fácil. Pero sería una tarea verdaderamente necesaria, sumamente honrosa y eminentemente democrática. El Comité "Italia Libre" de Buenos Aires se granjearía las simpatías y el reconocimiento de todos los yugoeslavos si promoviera entre los italianos democráticos el estudio desapasionado, libre de prejuicios y opiniones formadas, del problema de la Venecia Julia.

Buenos Aires, Noviembre 24 de 1941.

p. el COMITE DE LOS YUGOESLAVOS DE LA
VENECIA JULIA:

Fdo.: Marij Medvešček,
presidente

Fdo.: Andrej Škrbec,
secretario

Hitler namerava porušiti Beograd

Predsednik jugoslovanske vlade general Simović je izjavil, da je iz popolnoma zanesljivih virov dobil vest, da je nemško vojno poveljništvo pripravilo vse potrebno za popolno porušenje Beograda kot kazen za odpor obnovljene jugoslovanske vojske in četnikov. Jugoslovanska vlada je zaprosila Združene države Severne Amerike in Vatikan za intervencijo, da bi se preprečila izvršitev tega peklenškega načrta.

Tajnik predsedništva Združenih držav je v Washingtonu potrdil novinarjem, da je ameriška vlada dobila zaupno poročilo, da Nemci res pripravljajo razdejanje Beograda. Odgovorni nemški funkcionarji so izjavili, da je "Bombardiranje, ki ga je prestal Beograd ob izbruhu vojne (in tekom katerega je bilo 50 tisoč ljudi pomorjenih) prava igrača v primeru s tistim, kar so sedaj pripravili za to mesto". Poročilo pravi, da bodo Nemci obkolili Beograd z vojsko ter ga bombardirali s topovi in bombniki na isti način, kakor so to storili s Šabcem. Nemci skušajo ta svoj naklep opravičiti s trditvijo, da uporabljajo četniki Beograd kot oporišče za svoje akcije proti okupacijski vojski.

Čeprav so tevtonski barbarji dokazali, da so zmožni tudi najhujših grozodejstev, hočemo upati, da se ta strašna grožnja ne bo izvršila. Naj Bog obvarje nesrečni in že tolikokrat preizkušeni Beograd!

Nova ofenziva proti Moskvi

Nemci so napeli vse razpoložljive moči v novi ofenzivi proti Moskvi. Vkljub strašnim zgubam pošiljajo v boj vedno nove čete v srditem prizadevanju, da si odprejo pot v glavno mesto Rusije. Ker se je vreme nekoliko zboljšalo in napadajo Nemci s strahovito silo, je položaj, po poročilih iz ruskih virov, precej resen. Ruska vojska se krčevito bori in upanje, da se ji bo končno posrečilo tretji tudi to novo nemško ofenzivo, nikakor še ni izgubljeno.

V Ukrajini so čete maršala Timošenkina prešle v uspešen protinapad ter so na nekaterih mestih potisnile nemško fronto za 100 kilometrov nazaj.

Ofenziva v Libiji

Ofenziva, ki so jo sprožili Angličani proti nemškim in italijanskim četam v Libiji, je v polnem razvoju. Fuerte Capuzzo, Bardia in nekatera druga važnejša totalitarna oporišča v Afriki so že padla. Britanska vojska se bliža Tobruku, kjer bo osvobodila oblegano angleško posadko. Kakor poročajo zadnje vesti, se je to že zgodilo in se pri Ed Dudi že združili.

V libijskih puščavah se bijejo najstrašnejši boji s tanki, kar jih pozna sedanja vojna. Tako zagotavlja poročila, ki nam pa jasne slike o dosedanjem razvoju ofenzive ne morejo še dati. Čez nekoliko dni bomo videli, kakšen uspeh je imela.

GLAS IZ DOMOVINE

NAROD SE ŠELE SEDAJ PRAV ZAVEDA, KAJ JE ZANJ POMENILA JUGOSLAVIJA — TRDNA VERA V NJENO VSTAJENJE — 60.000 ITALIJANOV V LJUBLJANI — FAŠISTI POITALJANCUJEJO MESTA IN TRGE V SLOVENIJI — "PIAZZA MUSSOLINI" V METLIKI! — STRAŠNO TRPLJENJE NAŠIH LJUDI POD NEMŠKO STRAHOVLADO — "VvV" PO VSEJ NAŠI DEŽELI

Nov glas iz domovine je prodril do Buenos Airesa. Iz zanimivega pisma, pisanega 16. novembra 1941 in ki ni šlo skozi rešeto fašistične cenzure, ponatiskujemo naslednje značilne in zanimive odstavke z dovoljenjem g. Janeza Hladnika, našega izseljenkega duhovnika, ki je pismo prejel po zračni pošti.

Imeli smo državo, pa smo jo izgubili. Izgubili po lastni krivdi. Petnajst milijonov sinov je skozi dvajset let podiralo to, kar so nam priborili naši očetje s krvjo in naporom; nazadnje je pritisnil zakleti sovražnik in vničil še kar je ostalo. Danes ko gledamo s zasoljenimi očmi nazaj, spoznavamo, kaj smo izgubili, in obenem spoznavamo tudi svojo veliko krivdo. Vsi, prav vsi, od najzadnjega kmetiča v revni gorski vasi pa do najvišjega uradnika v Beogradu, vsi, pravim, smo znali nergati, a delati je znal le eden — naš umrli Vodja. Pa on ni zmozel vsega. Kako naj gradi eden, kjer drugi — in to milijoni — podirajo? Pa on je že prejel plačilo za svoje delo. Bog ga je vzela k sebi, da ne gleda ponižanja svojega naroda. Mi, narod, pa trpimo in delamo pokoro za svoje grehe. Bog nas je kaznoval. Hotel nam je pokazati, kaj smo imeli v Jugoslaviji in kaj smo z njo izgubili, da jo bomo, ko znova vstane, znali ceniti in spoštovati. Pravim "ko znova vstane" in ne "če znova vstane", ker o tem, da vstane, smo danes prepričani vsi. Kaj nam je bila lastna narodna država spoznavajo tudi tisti, ki so še vedno zdihovali po stari podonavski monarhiji in so enačili sedanjo Nemčijo in njene vodje z njo. Slepeem so se začele odpirati oči — a prepozno!

Kako smo izgubili vojno, vam je menda znano. Sicer vam tudi jaz ne bi znal veliko povedati. Tretji dan vojne sem namreč že zapustil Radno zaradi pogostih zračnih napadov na Zidani most in Krško (vojaško letališče!) in sem šel domov. No in že drugi dan smo doživeli oni najžalostnejši dan v zgodovini slovenskega naroda.

Bil je Veliki petek — za nas Slovence tisti dan res pravi in največji Veliki petek. Nebo je bilo zagnjeno kakor s kopreno; hotelo je počastiti spomin smrti svojega Stvarnika in naš poraz. Mislim, da nisem bil še nikdar v življenju tako potr in žalosten kakor tisto jutro, ko sem zvedel za usodo svoje domovine. In potem umikanje razsute armade, žalostni obrazi prostovoljcev — največ z goriških Brd — ki jih hrvaški vstaši niso pustili naprej, in še vse polno novic o nemških in italijanskih vdorih, pomešanih z gorastnimi lažmi.

Štajersko s Prekmurjem in Gorenjsko pa še velik del Dolenjske so zasedli Nemci. Ljubljano z najbližjo okolico Italijani. Kaj napraviti z Belo Krajino? Tri dni nas Belokranjceev nihče ni maral. Na Veliki ponedeljek pa so se nas končno "usmilili" Nemci, ki so na pohodu v Grčijo pokazali tudi v Metliki svojo moč. Ko so se ti umaknili, so prišli Italijani in zdaj uživamo "svobodo" in "pravico" Rima. V petih mesecih zasedbe so Italijani izdali gotovo že trikrat več ukazov, predpisov in naredb nego Jugoslavija v dvajsetih letih.

Od maja do avgusta sem bil v Ljubljani in sem marsikaj slišal in videl. Saj je danes kranjska Ljubljana že skoraj velemesto s svojimi 150 do 180 tisoč prebivalci. Okrog 60.000 je Italijanov, polovica vojakov, polovica civilistov, in skoro toliko je tudi izgnancev in beguncev z Gorenjske in Štajerske. Tako je Ljubljana danes veliko mravljišče, ki dobiva dan na dan bolj italijanski značaj: odstranitev kraljevskih spomenikov, dvojezični napisi, vojaštvo, policija, itd.

Vendar pa so na zunaj manjša gnezda bolj italijanska kakor "Ljubica nebes in sreče". Novo mesto, Trebnje, Črnomelj in Metlika so na zunaj čisto italijanski.

V Metliki so poimenovali vse ulice,

ceste in trge po svoje in so vsi ulični napisi s a m o v italijansčini. Tako ata Gangel stanujejo na Piazzza Mussolini — tako so namreč prekrstili bivši Ganglov trg pred Kmetijskim društvom. Dalje imamo v Metliki še Via Duea D'Aosta, Piazzza Littoria, itd. itd. Tako in podobno je tudi drugod. "Najlepši" pa je napis na šoli, ki je spremenjena v vojašnico: "Scuola Regina Elena"; spominski plošči ob vходу povesta, da je 3. V. 1941 prikorakal v Metliko "slavni polk 'Como'" in da ga je "o s v o b o j e n o" ljudstvo z veseljem sprejelo. Lepo, kaj? V Metliki in okoliških vaseh je več tisoč vojakov, predvsem planincev je veliko. Poleg že omenjenih napisov so vse hiše polne Mussolinijevih izrekov, predvsem o sedanji vojni; največkrat se ponavlja beseda "Victoria" in pa Mussolinija samega slikajo, kjer se le da.

Hudo je vse to, a je le senca onega,

kar počenjajo Nemci.

Veliko sem videl sam, bil sem dvakrat preko meje, a še več sem slišal od zanesljivih ljudi, od duhovnikov, ki so v trumah prihajali v Metliko, tako da je bilo župnišče podobno hotelu; v Ljubljani pa tako nisem bil več ko dva kilometra od meje. Ne bom vam pisal o tem — je prestrašno — in bi se preveč razbolel. Koliko naši ljudje trpijo, tega ni mogoče opisati. Opisal bo šele zgodovinar, ki bo zajel vse to trpljenje, in pa pisatelj, ki bo zajemal za svoja dela iz te dobe. Sam Bog ve, kaj trpi naše ljudstvo tam preko, kaj trpijo naši izgnanci v Srbiji, Bosni... naši duhovniki, očetje, matere, otroci... Strašno smo bili kaznovani. Pa bil je greh velik, zato mora tudi pokora biti primerna. Ljudje spoznavajo svojo zmotu; uvidevajo, da so se strašno motili in to v Ljubljanski provinci, kjer še ni preveč hudo, le draginja in glad nadlegujeta tudi v tej provinci ljudi. Ko že govorim o draginji, nekaj primerov: memik pšenice ali koruze 600 do 700 Din, prej 80; kilo-

gram masti 120 Din, prej 16 — 20; kilogram teletine 50 do 60 Din; liter vina na kmetih 20 do 25 Din, itd. Res, da so določene maksimalne cene, a se jih nihče ne drži. Kmetje so zdaj še dobri, ker imajo vsaj kruha dovolj in to je danes najbolj pereče vprašanje. Po mestih, pa tudi na deželi, kjer doma ne pridelajo dovolj, ljudje silno stradajo,

a kaj bo šele pozimi! Ljudstvo spoznava, kaj je izgubilo z Jugoslavijo in si je želi nazaj. Prišla bo, to danes verjame vsakdo. Vprašanje je le: kdaj? O nezavisni oslariji preko Kolpe se sploh ne spleča pisati. Vstaši so docela ponoreli, Bog se usmili njihove pameti! Sicer bodo prej ali slej spoznali svojo zmotu, a bo prepozno. Tam so umori na dnevnem redu. V Bosni imajo popolno oblast četniki bivše jugoslovanske vojske. Zdaj, ko smo se zavedli, kaj smo doživeli, smo začeli popravljati stare zmotu. Preko vseh slovenskih dežel

od Jadranskega morja do Visokih Tur, od Beneške ravnine do Blatnega jezera

in še dalje gre danes en sam glas: VvV — vera v vstajenje. Tudi Slovenci razkropljeni po širnem svetu, upam, da ne spite. Pomagajte nam, o, pomagajte! Zdaj gre za biti in ne biti! Naš narod hoče in mora živeti, čeprav danes tisoči in desetisoči naših ljudi umirajo neradovoljne smrti. Hočemo živeti! Bog, ki nas je ustvaril, nam je dal tudi pravico do življenja in nas bo tudi ohranil pri življenju. Če pa kdaj, danes gotovo najbolj potrebujemo pomoči bratov v tujini.

Zato le bodite glasnik te velike ideje in slehernemu našemu človeku povejte, da domovina krvavo potrebuje njegove pomoči. Ko bo napočel tisti veliki dan, dan vstajenja in združenja vseh Slovencev v eni državi, tedaj bo domovina znala biti hvaležna za vse tudi bratom v tujini.

Gospa Niča Cankarjeva deli šolarjem igrače

Zaključen pouk na jugoslovanskih šolah

V soboto je bil zaključen šolski pouk na naših šolah v Buenos Airesu in Doek Sudu ter so šolarji pokazali, kaj so se naučili tekom šolskega leta. Izpiti so delali iz vseh predmetov, ki so se jih učili: iz čitanja, pisanja, slovnice itd.

Zaključitvi šolskega pouka je prisostvoval naš minister g. dr. Iz. Cankar, gospa Niča Cankar, predsednik šolskega centralnega združenja g.

dr. Miroslav Švare ter drugi člani odbora in starši otrok.

Gospa Niča Cankarjeva je po izpitu obdarila otroke s slaščicami in igračkami.

Zaključitev pouka v Berissu je bila v nedeljo 23. t. m.

**POSLUŽUJTE SE
PODJETIJ, KI
OGLASUJEJO V
NAŠEM LISTU!**

ROJAK DOBIL GRADBENO DIPLOMO

Naš rojak Franc Može iz Senadola, je dobil pred kratkim dovoljenje, da sme na svojo roko prevzemati gradbo stavb v okraju Villa Giardino, postaja Thea — v Sierras de Córdoba.

Rojaku Možetu čestitamo!

Učenka riše na šolsko desko jugoslovanski grb

ŠTORKLJE

Te nerodne štorklje, ki v teh "prosvitljenih" časih tako nerade obiščejo tudi naše hiše, so se še prav posebno potuhnile to zimo. No bližajoči topli dnevi pa so te redke štorklje vendar spravili iz njihovih zavetišč ter so obiskale nekatere naše družine.

Pred par tedni se je zglasila ena štorklja pri Francu Gregoriču v Villi Devoto, iz Prvačine doma, ter pustila njegovi ženi Slavki krepkega fantiča, ki ima s tem že dva otroka, deklico in fantka.

Prejšnjo soboto je obiskala Mira Merkuža iz Gorice ter prinesla njegovi ženi Nadini punčko — prvorojenko.

V nedeljo je prišla pa še tretja štorklja. Ta dan je posetila družino Stanislava Baretto iz Trsta ter prinesla njegovi ženi Stani deklico, ki bo delala družbo sestrici Jadranki.

Sedaj ko so postali dnevi že prav vroči, pa je pričakovati, da se bo še kje kaka pokazala.

Vsem zadovoljnim staršem, ki jih je sedaj štorklja obiskala, ob tem srečnem dogodku čestitamo ter želimo, da bi se njih otroci lepo razvijali.

TRAGIČNA SMRT ROJAKA

Dne 7. novembra je v bolnišnici v San Luis F.C.P. umrl belokranjski rojak Anton Žugelj, doma iz Dobravic pri Gradcu, star 45 let.

Žugelj je bil zadnje čase zaposlen pri državnih zdravstvenih napravah (O.S.N.) v San Luis kot delavec pri kopanju predorov. Pri kopanju enega teh predorov se je zemlja zrušila ter Žugelja podsula. Sodelavci so ga rešili ter je bil oddan v tamošnjo bolnišnico. Težkim notranjim poškodbam, k jih je pri nesreči zadobil, je podlegel.

Nesrečni rojak je bil pokopan na tamošnjem mestnem pokopališču. Jugoslovanski tovariši so mu prekrbneli dostojen pogreb, kupili so mu na pokopališču tudi prostor, kjer bo imel stalen grob.

Poročilo o tej nesreči in smrti je poslal Ivan Petrinovič, Bolivar 1256, San Luis F.C.P.

Da bi njegovi ljudje prišli do tozadavne odškodnine prosijo tamošnji jugoslovanski rojaki, da bi se

naše poslaništvo zavzelo za to stvar. Pokojni namreč zapuša tu v Moronu brata Alojzija, v domovini pa enega sina, brata in dve sestri.

Naj mu bo lahka argentinska zemlja!

GIBANJE PARNIKOV

V sredo je prispel v naše pristanišče angleški poštni parnik "Andalucia Star". Odplul je iz Liverpoola.

Parnik je pripeljal pošto in mnogo trgovskega blaga. Potnikov je dospel le kakih trideset, večinoma trgovcev, ki imajo z Argentino trgovske zveze.

Na poti sem sta pa dva španska parnika: "Cabo de Buena Esperanza" in "Monte Albertia".

NESREČA PRI ZGRADBI

V ponedeljek zjutraj se je zrušilo ogrodje, na katerem je delala več delavcev pri zgradbi večnadstropne hiše v ulici Montevideo 857, na katerem je bilo zaposlenih več delavcev. Delavci, ki so bili v tem času v višini kakih 30 metrov, so z ogrođjem vred treščili na tla. Pet delavcev je bilo pri tem ubitih.

V znak žalovanja in kakor tudi v protest radi pomanjkljive varnosti, stavbinski delavci 48 ur niso šli na delo.

VOLITVE V KATAMARKI

Volitve v Katamarki so se vršile mirno ter brez incidentov. Obe stranki, radikalna kakor konkordantna pričakujeta zmage. Skoro gotovo pa je, da bodo radikali dobili več poslancev.

Volitve v San Juanu se bodo vršile na že napovedan dan, to je 30. t. m., ker izvršna oblast ni ugodila prošnji interventorja, naj bi se odložile na poznejši čas, češ da niso volilne priprave še v redu.

Volilni boj v tej provinci bo izredno hud.

KROMPIRJA SE NI DOVOLJ

Kljub temu, da so bili napravljene od strani občine in poljedelskega ministrstva razni ukrepi, da bi prebivalstvo imelo po nižji ceni in dovolj krompirja, so ostali nekateri okraji še vedno brez tega živila. V kolikor pa ga je mogoče dobiti se prodaja po 20 do 30 centavov za kilogram.

Upati pa je, da bo občina poskrbela, da ga bo povsod dovolj in po primerni ceni. Saj je začela strogo postopati proti nesramnim oderuhom ter je zaplenila že več vagonov krompirja, ki ga bo dala na trg. Za sedaj so pa cene še vedno visoke.

TRAGIČNA SMRT PILOTKE

V nedeljo popoldne se je na letališču Seis de Setiembre ubila, ko je padla z letalom na tla, izborna argentinska pilotinja Carola Lorenzini.

Z njeno smrtjo je argentinska civilna aviacija izgubila svojo najboljšo letalko.

Pogreb nepozabne pilotinje se je vršil v ponedeljek na Recoletti.

ČILSKI DRŽAVNI PREDSEDNIK UMRL

V torek popoldne je v Santiagu de Chile umrl predsednik čilske republike dr. Pedro Aguirre Cerda.

Pokopan je bil v četrtek. Novega predsednika bodo izvolili v teku sedemdesetih dni.

MAŠA V KATOLISKI CERKVI

Maša za zedinjenje Jugoslavije se bo vršila v nedeljo 30. t. m. ob 10.30 uri v cerkvi Santísimo Sacramento, ulica San Martin 1039 (blizu Retira).

Pri maši bo pel zbor Slovenskega doma.

Dr. LUIS RAZUMNEY

KIRURGIČNI ZOBOZDRAVNIK

MODERNI NAČIN DELA — UMETNO ZOBOVJE

Sprejema vse dni od 14 do 20 ure.

SEGUROLA 1848 — U. T. 67-3961 — BUENOS AIRES

Vesti iz organizacij

Vsi na proslavo zedinjenja!

Proslava zedinjenja, ki jo prireja Jugoslovanska Narodna Odbrana v soboto zvečer, obeta biti res nekaj izrednega tako zaradi udeležbe kakor tudi zaradi sporeda. Prav posebno bo zanimalo prijatelje lepega petja dejstvo, da je pevovodja Kubik zbral za to priliko zbor od 60 pevcev in pevk, s katerimi bo nastopil in izvajal naše pesmi, deloma s spremljevanjem orkestra tukajšnje radio-postaje LRI, Radio El Mundo. Na ta nastop še posebej opozarjamo naše ljudi samo z namenom, da jih opozorimo, naj točno pridejo v dvorano, ker obljublja organizatorji, da bodo točno začeli s programom. Da bi jih še drugače vabili na proslavo zedinjenja, bi bilo odveč, ker vemo, da smatra vsak naš zaveden človek udeležbo na taki prireditvi za svojo rodoljubno dolžnost, in to tembolj v današnjih časih.

Nasvidenje na proslavi Zedinjenja!

Proslava Zedinjenja

Kakor vsako leto, bodo tudi letos razne svečanosti Prvega Decembra, našega narodnega praznika.

Spored proslav je sledeči:

DNE 29. NOV. Prenos Jugoslovanske radio ure na postajo L R 2 Radio Prieto od 6.45 do 7.15 ure zvečer.

DNE 29. NOV. "Marcha de los Siglos" na radio L R 1 Radio El Mundo od 8.30 do 9 ure. Govoril bo tudi naš minister g. dr. I. Cankar.

DNE 29. NOV. Prireditve JUG. NAR. OBERANE v dvorani Unión Tranviarios, ulica Moreno 2967. — Začetek ob 9 uri zvečer.

DNE 30. NOV. bo tudi Radio postaja L T 8, izvajala v proslavo našega narodnega praznika izbran spored naših narodnih komadov. Spored se bo izvajal v jutranjih urah.

V NEDELJO 30. NOV. bo ob 10 uri svečana maša v grško-pravoslavni cerkvi, ulica Alvarez 1036.

V katoliški cerkvi Santísimo Sacramento, ulica San Martín 1039, pa bo svečana maša ob 10 in pol.

Po končani maši bo sprejemanje na poslaništvu, ulica Charcas 1705.

JUGOSLOVANSKA RADIO URA

Naši izseljenci morejo poslušati jugoslovansko radio uro vsako so-

boto od 6 ure 45 minut do 7 in 1/4 na postajo L R 2 Radio Prieto.

Rojaki in rojakinje, poslušajte to našo radio uro, kjer boste uživali naše narodne pesmi in zvedeli tudi kaj iz našega narodnega življenja.

"Silvestrovo"

SLOVENSKI DOM se drži stare tradicije ter bo zato tudi letos praznoval SILVESTROV VEČER.

Da bi to Silvestrovo čimlepše in da bodo udeleženci zadnje ure starega in prve ure novega leta preživeli veseli in zadovoljni, hoče Slovenski dom udeležence presenetiti z izrednim sporedom, katerega bomo priobčili pozneje.

Silvestrov večer Slovenskega doma se bo vršil v dvorani XX. SEPTIEMBRE, ulica ALSINA 2832, ob 9 uri zvečer.

Opozarjamo že sedaj na ta večer!

Naznanilo članstvu

Članstvu Slovenskega Doma se sporoča, da si je društvo nabavilo društvene izkaznice, (karnete) radi česar se opozarja članstvo, da se zgledajo pri tovarišici tajnici Vidi Kjuder ter prineso majhno sličico,

Proslava 1. Decembra

Jugoslovanska narodna obrana bo letos priredila proslavo našega narodnega praznika ter se bo ista vršila v soboto 29. novembra ob 9 uri zvečer, v dvorani "Unión Tranviarios", ulica Moreno 2967 (tri kvadre od Plaza Once).

Opozarja se vsa naša društva že sedaj na to prireditve.

Spored te proslave priobčimo prihodnjic.

Čajanka

V nedeljo 30. novembra ob 5 uri popoldne bo v Slovenskem domu, ulica Gral. Cesar Diaz 1657, "čajanka", katero pripravijo dekleta Slovenskega doma za svoje člane in prijatelje društva.

Poleg čaja in druge pijače bo tudi kaj za prigrizek. Razume se že samo ob sebi, da bo tudi ples in druga zabava.

Zato nasvidenje v nedeljo v Slovenskem domu!

PROSLAVA ZEDINJENJA

Spored, ki se bo izvajal na proslavi dne 29. t. m. prinašamo v španščini, da zamorete povabiti tudi vaše prijatelje Argentine na proslavo.

- 1) HIMNOS ARGENTINO Y YUGOESLAVO — por coro y orquesta — director: Rodolfo Kubik.
- 2) PALABRAS ALUSIVAS AL ACTO — por el sr. Rude Mikuličić, presidente del Comité Central Yugoelavo.
- 3) LEJOS ESTA MI SPLIT (Ivo Tijardović) ALLEGRO (danza) (Zlatko Grgošević) EL GAITERO (Pintarić-Stančić) — por la orquesta de Víctor Schlichter de Radio "EL MUNDO".
- 4) NILLATUM — HIMNO AL SOL (George Andreani) BODARSKA (Jakov Gotovac) de la "Asociación de Música de Cámara", dirige: Rodolfo Kubik. OMILI MI U SELU DIVOJKA (Jakov Gotovac) — por el coro de la "Asociación lírica de Cámara", dirige: Rodolfo Kubik.
- 5) CANTO DEL GUSLAR Y KOLO (Miroslav Schlick) AIRES CRIOLLOS (Aguirre-Gaos) — violín solo: Ljerko Spiller con acompañamiento de orquesta de radio El Mundo, dirige Victor Schlichter.

INTERVALO

- 6) DIVERTIMIENTO PARA 2 VIOLINES (Andante — Allegro vivace con fuego — Moderato — Allegro vivace (Miroslav Schlick) — por Ljerko Spiller y Ernesto Blum.
- 7) SELECCION DE AIRES YUGOESLAVOS — por la orquesta de Víctor Schlichter de Radio "El Mundo".
- 8) DEKLICA TI SI JOKALA (Josip Pavičić) DVI ZA SVADBU (Kajkavske) (Mladen Pozajjić) — por el coro de la "Asociación de Música de Cámara, dirige: Rodolfo Kubik. (Todos los arreglos para orquesta por Víctor Schlichter)

F I N

ODBOR ZA ZEDINJENJE SLOVANOV

Sedanja vojna, ki so jo začeli Nemci z namenom zagospodovati drugim narodom, predvsem Slovanom, je povzročila, da so se začeli vsi narodi slovanskega plemena zavedati resnega položaja.

Slovanski izseljenci, ki živijo po raznih delih sveta, so si ustanovili že razne odbore, ki streme za tem kako pomagati rojakom, ki so padli pod nemško, italijansko in oblast Slovanom sovražnih sil.

Tudi v Buenos Airesu že imamo nekaj takih odborov. Te dni se je ustanovil še en tak odbor in sicer "Comité pro Unidad de los Eslavos en la Argentina".

Ta odbor ima isti namen, kakor že ustanovljeni odbori, poleg tega pa si je nadel nalogo delati za kulturno in ekonomično medsebojno delovanje ter zedinjenje vseh Slovanov. Obenem hoče tudi navezati stike z argentinskimi osebnostmi ter jih upoznavati o slovanski kulturi.

Sedež odbora je v ulici Marmel 629 — Bs. Aires.

Zedinjena slovanska društva v Uruguaju

V Montevideu je bil osnovan koordinacijski odbor, v katerem so zastopana vsa slovanska društva in sicer: "Jugoslovansko prosvetno in podporno društvo", "Bolgarsko kulturno društvo", "Poljsko društvo Pilsudski", "Kulturno ukrajinsko društvo", "Slovenski krožek", rusko društvo "Za domovino", "Češkoslovaško društvo", Društvo Belorusov, Ukrajincev, Besarabijcev in Bukovincev" in poljski odbor "Svobodna Poljska".

Ta odbor si je nadel nalogo, da po vseh močeh dela za osvoboditev domovine, ki je padla pod tujcev jarem.

Dne 24. pr. m. je odbor imel javni zbor, ki je nadvse sijajno uspel.

IZ ROSARIA

Proslava Zedinjenja v Rosariju

Proslava 1. decembra se bo vršila v nedeljo 30. m. Ob 10 uri in pol bo svečana maša pri šolskih strah, ulica Córdoba 1646. Ob 11 in četrt bo maša za vernike pravoslavne vere v kapeli, ulica Dorrego 1106. Zvečer ob 7 uri bo sestanek v društvu "Triglav", ulica Gral. Mitre 3924.

Prijateljski sestanek

"Odbor za svobodno Jugoslavijo" v Rosariju bo priredil v nedeljo 30. t. m. ob 7 uri zvečer prijateljski sestanek v proslavo Zedinjenja Jugoslavije. Na sestanku se bo postreglo s pečenko (asado).

Vse rojake in prijatelje odbor vljudno vabi, da se slavnostnega sestanka udeležijo in javijo za "asado".

Prijaviti se je pri Mircu, Kastelcu ali v društvu "Triglav", ulica Mitre 3924, kjer se bo sestanek vršil. Javi se pa lahko tudi telefonično na 22012.

Cena za "asado" je \$ 1.50 za osebo.

Prometna sredstva tja: Omnibus: 59, 51 in 52.

Med rojaki vlada za ta sestanek veliko zanimanje ter je pričakovati obilne udeležbe.

Domača zabava društva "Triglav"

Slovensko delavsko društvo "Triglav" v Rosariju vabi cenjene rojake in rojakinje na PRVO POLETNO DOMAČO ZABAVO, ki se bo vršila v nedeljo, dne 7. DECEMBRA. Začetek točno ob 7 uri popoldne v društvenih prostorih GRAL. MITRE 3924.

Vstopnina: člani \$ 0.55; nečlani \$ 1.—; ženske \$ 0.10.

Odbor

MOJ SIN BO PRESKRBLEN... za prihodnost, ker je že od početka varčeval za svoje studije in poklic... Ali morete Vi reči isto? Ste se li zagotovili za bodočnost in kar je k temu potrebno za vašo pomoč? Vsakemu so znani stroški za vzgojo otrok in zato se je treba pravočasno nanje pripraviti.

Če še niste otvorili "HRANILNI RAČUN" v naši Banki, storite to za Vaše dobro in svojih, četudi s samo \$ 5.— kot začetkom. Vaši prihranki bodo rasli in Vas tako rešili vseh skrbi.

BANCO HOLANDES UNIDO
SUCURSALE BUENOS AIRES
Casa Central: 25 de Mayo 81
Agencia No. 1. Corrientes 1900 • Agencia No. 2. Cabildo 2426/30
DIRECCION GENERAL CURAÇAO

Ali si se oglasil?

"Odbor Slovencev in Hrvatov izpod Italije" je naslovil na naše primorske izseljence proglas, v katerem jih poziva na sodelovanje pri delu za osvoboditev naše primorske dežele izpod italijanskega jarma.

Ali si se oglasil? Ali si izvršil svojo dolžnost napram deželi, v kateri si se rodil in kjer imaš starše, brate in sestre, katerih usoda ti ne more biti deveta briga? Ali si pripravljen sodelovati za osvoboditev Primorske?

Če tega še nisi storil, nikar več ne odlašaj! Tu ni dopustno nobeno cinčanje! Stvar je zelo jasna: če se 35.000 Primorcev v Argentini ne bo oglasilo, zahtevajoč v imenu Jugoslovanov pod Italijo osvoboditev od italijanskega suženjstva, nimamo pravice zahtevati in pričakovati, da se bo kdo drugi zavzemal za usodo Primorske. Mi smo največja primorska skupnost v tujini in naš molk bi pomenil, da nas končna usoda Primorske nič ne briga.

Ali naj se tako tolmači tudi tvoj molk? Ali naj pomeni, da si s sedanjim stanjem na Primorskem zadovoljen in da pristajaš na to, da naj tujec, Italijan, ostane tudi po sedanjih vojni ošaben gospodar na tvoji zemlji? Tako, prijatelj, se bo po vsej pravici tolmačil tvoj molk! Zato nikar ne odlašaj, marveč se oglasi takoj!

Javna zahvala

V imenu odbora "Comité Argentino pro Yugoslavia" imava podpisani zelo prijetno dolžnost, da se javno zahvalimo vsem gospod in gospičinam sodelavkam Jugoslovanskih dobredelnih delavnic na Dock Sudu, Paternalu in v Centru, ki so s svojim dolgim in neumornim trudom tako zelo pripomogle, da je jugoslovansko žensko ročno delo zavzelo na naši kermesi dne 15. in 16. t. m. tako odlično mesto. Kakor njim, tako se najpogostejše zahvaljuje tudi vsem ostalim Jugoslovanom in Jugoslovanom, ki so s svojim požrtvovalnim sodelovanjem na kermesi pomagali doseči moralni in materialni uspeh.

Me bomo svoje delo nadaljevale, a Vi, Jugoslovanke in Jugoslavani, nam še v bodoče bodite ob strani! Živela Jugoslavija!

Buenos Aires, 20. novembra 1941.
Nelly Mihanovich de O' Farrell
predsednica

Niča Cankar
pokroviteljica.

Tako je prav!

Akcija za osvoboditev Primorske je našla med našimi izseljenci, kakor je bilo tudi pričakovati, največji odziv. Dan za dnem prihajajo Primorskemu odboru kupi pisem naših rojakov, ki se v mnogih slučajih ne zadovoljujejo s suboparnim formularjem, kateri je bil priložen okrožnici imenovanega odbora, marveč izražajo v dolgih pismih svoje zadovoljstvo, da se je takšna akcija začela, ter svojo pripravljenost, da store, kar morejo, za njen uspeh. Tako je prav, primorski rojaki! Domovina, in posebno naša ožja domovina, nas kliče. Prav je in naša dolžnost je, da se ji odzovemo. V današnjem "glasu iz domovine" boste čitali o "dobrovoljcih z goriških Brd" in pa tudi o tem, da gre po vsej slovenski zemlji, od JADRANA in BENEŠKE RAVNINE pa do Visokih Tur in Blatnega jezera en sam glas: VvV — vera v vstajenje! Tudi mi primorski izseljenci moramo storiti vse, kar je v naših močeh, da bo do vstajenja, v katerega ves naš narod verje, čimprej prišlo in da bo to vstajenje POPOLNO: da bo vstal iz robstva ves naš slovenski narod, z vsemi hrvaškimi brati in s Srbi!

Storimo vse, kar moremo, za osvoboditev Primorja!

"MARCHA DE LOS SIGLOS"

Pod tem naslovom daje prenos vsake sobote od 8 ure in pol do 9 ure radio El Mundo.

Pri tem pridejo v poštev vse države, ki so zasedene po sovražniku in zaveznice Angleške.

Spored tega prenosa do konca leta je sledeči: Jugoslavija dne 29. novembra, ki bo obenem prenos za proslavo Zedinjenja. Holandska 6. decembra. Danska 13. decembra in Angleška 27. decembra.

Rojaki in rojakinje poslušajte ob sobotah ta radio prenos.

BOGOSLUZENJE

Svečana maša za Zedinjenje, se je za pravoslavne do sedaj vsako leto vršila v ruski cerkvi, ulica Brazil 315. Letos pa se bo maša brala v grško-pravoslavni cerkvi, ki se nahaja v ulici ALVAREZ 1036. In to z ozirom na večkratne izjave monsig. Izrastova, da želi zmage Nemcev nad zavezniki.

Razumljivo je tedaj, da duhovnik, ki moli za zmago totalitarcev ne more obenem moliti tudi za nas.

MAŠA se bo vršila v NEDELJO 30. NOV. ob 10 uri. Takoj po končani maši pa bo protestno zborovanje proti Izrastovu, poglavarju ruske pravoslavne cerkve v Buenos Airesu.

Dolžnost vsakega našega človeka je, da je član J.N.O.

Slovenci doma in po svetu

VESTI IZ ZASUŽNJENEGA OZEMLJA

Življenje na Dolenjskem

Pismo iz Žužemberka

Brat piše svoji sestri v Ameriki z dne 3. avgusta:

Doma so vsi zdravi. Sin, ki je bil pri vojaki v Srbiji in ki so ga Nemci odvedli v ujetništvo, je bil izpuščen in se je vrnil domov. Je pa še mnogo domačih vojakov, ki se še niso vrnili in o katerih ni ne duha ne sluha.

V Žužemberku je vse polno italijanskih vojakov, ki pa se dobro obnašajo in tudi pomagajo domačim pri delu, če ni drugače. Za Italijane kuhajo v starem gradu in tudi

NEPOKORJENA JUGOSLAVIJA

Iz Carigrada poročajo, da Nemci s pomočjo svojih zaupnikov tiskajo v Beogradu letake in razglase proti vladi generala Simovića, ki jih lepijo na zidove in na vozove cestne železnice. Težnja in cilj te nemško-propagande je, da zvrne s sebe odgovornost Nemčije za neizzvani napad na Jugoslavijo in za divjaško bombardiranje Beograda.

V Beogradu navzlic najstrašnejšim kaznim vsak večer in vse noči odmevajo strelji.

Vsi poskušajo sestaviti nekako "srbsko vojsko" so propadli, čeprav beograjsko glasilo zasednih oblasti "Novo Vreme" vsak dan poziva častnike, naj se prijavijo oblastem.

ste jih sinoči še srečali, a jutri jih zemlja požre. Cena živilom strašno rastejo. Dvanajst jajc stane 20 lic, liter olja 41 lir, kilogram hrušk 6 lir. V Dalmaciji in Istri dobi oseba 60 gramov sladkorja na mesec, sto gramov olja na mesec in sto gramov kruha na dan.

"Stefani" poroča iz Zagreba, da je Pavelić ukazal popis premoženja vseh državnih, samoupravnih in občinskih uradnikov, ki so bili postavljeni od decembra 1918 do aprila letos. — Zakaj, ni težko uganiti.

London poroča, da je porušen prog med Ljubljano in Zagrebom.

Zaradi čestih nemirov v Zagrebu in zaradi napadov "hrvatske seljačke zaščite" na Paveličeve ustaše in nemške vojske, je načelnik policije Artuković izdal ukaz, da se morajo vsi javni lokali zapreti ob deveti uri zvečer. Po tej uri je Zagreb mrtvo mesto.

Zaradi velikih nemirov v Sloveniji in Črni gori je Mussolini poklical nedavno na odgovor komisarja "Province Lubiana" Graziolija in vojaškega poveljnika Črne gore, generala Pirzio Biorlija.

PREGLAVICE "NEODVISNE"

Zagreb. — Srbski četniki, ki so bihmočno organizirani v gorskih hribih in dobro oboroženi, delajo velike preglavice po vsej "neodvisni" Hrvatski. Policijska uprava v Zagrebu je podvzela stroge navedbe proti sabotačnikom.

Med tistimi, ki so jih v Zagrebu zaprli po bombni eksploziji zagrebške telefonske centrale, je tudi nekaj članov angleškega kluba in veliko število simpatizantov sovjetske Rusije. Poslali so jih na prisilno delo na otok Pag.

FAŠISTI V DALMACIJI

V Splitu, Dubrovniku, Šibeniku, kakor tudi gori v Sušaku, je vse polno italijanskih fašistov in priseljencev. Tisti domačini, ki so odšli iz obalnih mest, ne morejo več dobiti dovoljenja za vrnitev. Zaplenili so tudi vse imetje tistih domačinov, ki so odšli v Srbijo in se niso odzvali pozivu, naj se vrdejo v "neodvisno".

V Gradcu sta z drugimi vred internirana tudi dr. Hinko Križman in bivši ban Mihaldžić.

SEJANJE SOVRAŠTVA

Nacistične oblasti v podjarmljeni Sloveniji si na vse načine prizadevajo, da zasejejo sovraštvo med Slovenci, Hrvati in Srbi. Gestapovci se po vsej Sloveniji poslužujejo neverjetnih sredstev v svoji peklenski propagandi, da strejo odpor. Da pri svojem delu nimajo uspeha, so dokaz številni upori četnikov v Srbiji, na Hrvaškem in tudi v Sloveniji.

KUPIM IZ DRUGE ROKE STROJ

SIERRA SIN FIN IN TUPI

Uonudba: Calle México 4120 — V. Lopez (Villa Marteli).

Napad na četnike v Šabcu

Angora, oktobra. — Prispelo so vesti o podrobnostih velikega upora pri Šabcu. Cela nemška divizija s težkim topništvom in s tanki je s pomočjo "Stuka"-bombnikov napadla mesto, kjer so se srbski četniki utrdili. V borbi, ki je trajala nepretrgoma 36 ur je bil Šabac popolnoma porušen. Dva bataljona Paveličevih ustašev, ki sta tudi bila med napadalec, sta bila do zadnjega uničena. Pohod nemških čet na Šabac — srbski "Verdun", kjer je srbska vojska v prejšnji vojni uničila celo avstrijsko armijo — se je začel v torek 8. oktobra zgodaj zju-

Šabac, kjer so se vršili strahoviti boji med četniki in Nemci

traj. Začel se je z navali nemških "Stuka" letal in s silnim ognjem nemškega težkega topništva. Ko so srbska oporišča v predmestju bila uničena, so nemški tanki in oklopni avtomobili prešli v napad. Srbski četniki so odbili prvi napad in pozneje še štiri z bombami, granatami, dinamitom, steklenicami napolnjenimi z bencinom, z malim številom poljskih topov francoske vrste 75 mm, ki so jih uporabili kot protitankovske topove in z uporabo dveh protitankovskih topov, ki so jih zajeli ob napadu na neko drugo nemško vojašnico; kasneje so se četniki umaknili skozi razvaline gorečega in razrušenega mesta in pomagali, da se je glavna četniška vojska mogla v redu umakniti.

Poročila imenujejo bitko pri Šabcu kot bitko "večjega obsega", v kateri so Nemci izgubili mnogo vojakov in vojnega materiala. Srbska obramba je štela okrog 5-8 tisoč moških in žena, ter je izgubila okrog dva tisoč ljudi. Ujetnikov ni bilo ne na tej ne na drugi strani. Nemci so prav tako streljali na prebivalstvo v predmestju, ki so ga osumili, da je pomagalo četnikom.

Beogradsko "Novo Vreme" poroča, da je v zapadnem delu Srbije proglašeno vojno stanje.

Zagrebski listi poročajo o podrobnostih bitke pri Šabcu in pozivajo Hrvate, naj se upro napadom drugih četniških edinic, ki krožijo v zapadnem delu Srbije, v severni Bosni in v vzhodnem delu Hrvaške.

V zasedeni Evropi Srbi vodijo vojno proti Nemčiji

Prinašamo vesti, ki jih sprejemamo o strašni vojni, ki besni v Srbiji proti Nemčiji.

(Op. ur.: Te vesti so vsled razumljivih vzrokov, več ali manj zakasnele, ker so prometne zveze z Evropo zelo nerodne in največkrat pridejo vesti preko Severne Amerike.)

Zagreb, oktobra. — Proti Beogradu se pomika cela nemška mehanizirana divizija, da zaduši četniško delovanje. Nemška letala, ki spremljajo divizijo, so obstreljeva-

Požarevac v Srbiji. Četniki so pred sto, napadli tamošnjo močno nemško

par tedni nenadoma vdrli v to mesto, napadli tamošnjo močno nemško

reže iz okolice se lahko nasitijo v tej kuhinji; celo iz Gradca prihajajo tja po menažo.

Na Dolenjskem je bilo doslej veliko pomanjkanje žita. Nikjer ga ni bilo mogoče kupiti in če ga je kdo prodajal, je zahteval po 800 din za mernik koruze. Sedaj je toliko boljše, ker imajo novi krompir, fižol in grah. Moko za kruh in sladkor lahko kupijo na karte, toda olja ne morejo dobiti za nobeno ceno, čeprav bi radi jedli solato. Denarja pa sploh nimajo.

Ljudje so za silo zadovoljni. Kočvarje pa bodo skoro vse preselili nekam v Nemčijo. Rečeno je bilo, da pojdejo 15. avgusta v stran in pustijo svoje domove.

Letina je letos zelo dobro kazala, če ne bo še kakšne nesreče. Po žetvi pšenice in ječmena je bilo malo preveč dežja.

Vse ljudstvo vidi v takem delovanju izdajalstvo in se oblastem ne prijavlja.

Pretrsljivi so podatki o sprejemu, ki ga je beograjsko prebivalstvo priredilo angleškim ujetnikom, ki so jih Nemci zajeli v Grčiji in na Kreti in potem skozi Beograd peljali v Nemčijo. Ljudstvo je vsem grozljam navkljub angleškim ujetnikom naskrivaj dajalo kruha, potie, mesa, sadja in oblek, čeprav je samo v velikem pomanjkanju teh stvari. V Topčiderju je nemški vojak ustrelil nekega Beograjčana, ker ga je zalotil, ko je Angležu dal cigareto. Ob prihodu angleških ujetnikov je ves narod glasno pozdravljal angleško vojsko in Anglijo.

Razmerje med Italijani in Nemci v zasedenem jugoslovanskem ozemlju je zelo napeto. Italijanski vojniki javno pripovedujejo, da so proti vojni. Obratni med italijanskimi in nemškimi častniki zaradi tega so na dnevnem redu. Često nemška vojska strelja na poedine italijanske vojake, če se nečejo pokoriti.

Reka Neretva je bila pred tedni tako polna mrličev, da pri Mostarju ni bilo mogoče s čolni voziti po njej.

V Splitu so množice beguncev iz Sarajeva, Zagreba in Beograda, največ Srbi in Židje. Mnogo je tudi Hrvatov, somišljenikov HSS. Italijanske oblasti, ki so sprva bile prizanesljive, so zdaj krute in pripoveduje se v Dalmaciji o ljudeh, ki

Ana Chrpova

Slov. babica

dipl. v Pragi in Bs. Airesu, z večletno prakso v praški porodnišnici ter v tuk. bolnici "Rawson", se priporoča vsem Slovenkam. Sprejema penzionistke iz mesta in z dežele v popolno oskrbo. Cene izredno nizke. Postrežba prvovrstna.

ENTRE RIOS 621

U. T. 38, Mayo 8182

PRVOVRSTNA KROJAČNICA
"LA ESTRELLA"
ZA POMLADANSKE IN
POLETNE OBLEKE

V ZALOGI VELIKA IZBIRA
BLAGA ZNAMKE SUPERLAN

Stanislav Maurič

TRELLES 2642 — Buenos Aires

U. T. 59-1232

AKO HOČETE BITI ZDRAVLJENI OD
ODGOVORNEGA ZDRAVNIKA
zatecite se k

Dr. A. GODEL

Sprejema se od 9 do 12 in od 15 od 21 ure.
GOVORI SE SLOVENSKO
BARTOLOME MITRE 1676

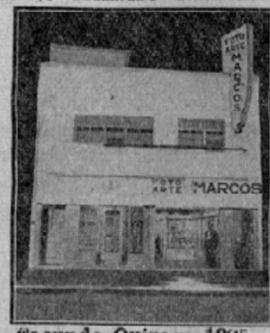
Homigón Armado - Firma de los Planos

Pedro Morán 5130 Buenos Aires U. T. 50 - 5585

V DAR DOBITE

na vsakih 6 slik, ki stanejo od 3-6, lepo sliko v barvah. Odprto tudi ob nedeljah.

Atelie MARKO RADALJ

Facundo Quiroga 1325

U. T. 22 - 8327

DOCK SUD

Trgovina čevljev
BELTRAM

Vsakovrstna izbira čevljev
in copat.

Dto. Alvarez 2238 — Paternal
Buenos Aires

Slovenski stavbenik

Za načrte, betonske preračune
in Firmo,

obrnite se do tehničnega
konstruktorja

FRANCA KLANJŠEK
Marcos Sastre 4363

Villa Devoto U. T. 50-0277

ki. Tajna radio-postaja v Jugoslaviji poroča, da je to razlog, da Nemci doslej še niso obstreljevali Beograda s topovi, ki so jih v ta namen postavili na Topčider.

Stocholm, oktobra. — Berlinski dopisnik "Aftongladet" poroča:

Po poročilih fašističnega lista "Naša borba", ki izhaja v Beogradu, je neki univerzitetni profesor predsednik radikalno-socialistične vlade, ki so jo uporniki sestavili v Črni gori. Vlada upornikov se čuti tako varno in močno, da izdaja potne liste onim, ki žele v uporniški sedež visoko v težko pristopnih gorah.

Drugo središče upornikov je bli-

zu Užice, kjer poveljujejo častniki jugoslovanske vojske več kot deset tisoč upornikom.

London, oktobra. — Iz Berna premamemo sledeča poročila Tassa:

Pri Šabecu so uporniki ustavili brod s 500 Nemci in jih dvesto ujele.

V Čačku so dvignili v zrak nemško smodnišnico.

Pri Kragujevcu so napadli vlak z nemškimi vojaki. Nemecev je poginilo okrog petdeset.

V Nišu so četniki napadli hišo, kjer je stanoval nemški častnik ter pobili in ranili več stanovincev.

Italijansko posadko v Dubrovniku so napadli v mestni hiši in jo razorožili.

Trst in Istra v srednjem veku

Na slovenski zemlji tja do 12. stoletja ni bilo mnogo mest in trgov. Le na jugu, na Primorskem, so se ohranila nekatera mesta še iz rimske dobe, a imele so večinoma romansko (italijansko meščanstvo) in so bila večkrat v nasprotju s slovenskim prebivalstvom na deželi. Najimunitnejše med temi mesti je bil Trst.

Začetek tržaškega mesta sega nazaj v prazgodovinsko dobo. Že Karni ali Kelti so tu ustanovili trgovsko pristanišče Tergeste. Ko so si l. 178. pred Kristusom Rimljani podvržili Istro, so izpomenili karnsko mesto v močno vojaško naselbino, ki se je raztezala od griča Sv. Justa do morja. — V 6. stol. je imel Trst že škofijsko stolico in je spadal nekaj časa pod oblast bizantinskih cesarjev. Frankovski vladar Karol Veliki si je podvrnil s slovenskimi pokrajini vred tudi Trst in ga pridružil furlanski marki. V 10. stol. je bil Trst močno utrjeno mesto. Imel je obzidje, stolpe, vrata in hodnike. Oblastniki v mestu so bili vojaški tribuni, ki so skrbeli za red in varnost v mestu in je branili v času vojske pred napadi sovražnikov.

Kralj Lotar II. je podel l. 98. Trst z okolice vred kot svetno kneževino tržaškemu škofu in v njih oblasti je ostal nad 300 let.

V enajstem stol. je tržaška cerkev mnogo trpela, deloma vsled ubožnosti in nemarnosti njenih poglavarjev. Zato je cesar Henrik IV. l. 1081. svoje pravice, katere je imel po tržaški škofiji, odstopil akvilejski cerkvi in odredil, da naj patriarhi posvečujejo tržaške škofove, jim dele fevde, jih vladajo in branijo. Mesto je takrat imelo že več cerkva, od katerih stojijo nekatere še danes.

Že v 13. stol. se nahaja med tržaškimi meščani mnogo imen slovenskih priseljencev, ki so došli s Krasa in iz drugih slovenskih vasi ter se stalno naselili — v mestu.

Poleg Trsta je omeniti še Koper, Piran, Rovinj, Poreč in Pulj, ki so že vsi v 10. in 11. stol. imeli samoupravo z župani in mestnimi sodniki na čelu ter bogato romansko meščanstvo. Tekom 13. stol. so spravili ta mesta Benečani pod svojo oblast, deloma z zvijačo in obljubami, češ, da bodo varnejša pod okriljem beneškega leva, deloma s silo. Ostala so pod Benečani do konca 17. stol. (1797.), ko je vsa Istra pod Avstrijo.

Ostala Istra je pa delila usodo s sosedno Kranjsko. Tukaj kakor tam so bili v tisti dobi mejni grofi iz rodov Weimar Orlamünde, Epensteini, Spannheimi. Izza l. 1070. je

prešla ta oblast na akvilejske patriarhe, a obstala je komaj po imenu in bila večkrat prekinjena. Že v 12. stol. je ločiti v Istri dvojce upravnih okrožij. "Istrsko marko", ki je obsegala obsežna mesta s pretežno italijanskim življenjem in "Grofijo Istro" to je notranji del dežele, naseljen z izključno slovanskim prebivalstvom. Središče te grofije je bil stari grad Pazin (Pazinska grofija), a obsegala je še mnogo drugih gradov in posestev v sredini od Slovrača ob Limu do Učke gore in Lovrana.

Najnevarnejši sovražnik patriarhove oblasti v Istri je bila beneška republika.

Pri vseh zapadno-istrskih mestih je bilo v začetku srednjega veka ogromno blagostanje. Povsod so stale lepe stavbe, krasne cerkve, ki jim moramo pri tehtati najlepšim spomenikom tistih časov, z dragoceno cerkveno opremo in druge udobnosti bogatih mest. Tega bogastva si niso pridobili toliko z vinogradi, oljčnimi nasadi, ali solinami po okolici, nego s trgovino. Istrska mesta so posredovala med slovenskimi deželami in med Dalmacijo, Italijo, posebno Benečani.

Kaj čuda če so želeli Benečani ta važna tržišča spraviti pod svojo oblast. Kar se jim je tudi deloma posrečilo že v 9. in 10. stol. — Leta 876. je hrvaški knez Domagoj z veliko vojaško silo napadel istrska mesta med njimi Milje pri Trstu in Koper. Maščevati se je hotel nad njimi zaradi sramotne kupčije s slovenskimi in hrvaškimi sužnji, ki je tedaj evetela na istrski obali ter donasala ogromne dobičke brezvestnim istrskim prekupeem, Benečanom in Grkom. Obe mesti sta iskali pomoči pri beneški republiki, ki ju je vzela v svoje varstvo.

Izprva ta odvisnost ni bila trajna, ker so se mesta kmalu osvobodila beneškega jarma. Toda ko je v drugi polovici 13. stol. moč akvilejskih patriarhov vedno bolj pešala, so Benečani stalno zasedli več istrskih mest potem ko so meščane pridobili — kot že rečeno — z raznimi lepimi besedami in praznimi obljubami, ali s pretvezo, da bodo mesta varnejša pod okriljem beneškega leta. Večkrat niti zvijača ni bilo treba, ker so meščani sami dali povod, da se je republika vmešavala v njihove zadeve. Vsled strankarskih preprirov, ki jih niso znali sami meščani med seboj poravnati z lepa, je navadno prišel beneški kapitan, ki je z železno pestjo napravil red, pa tudi mesto uklonil oblasti beneške republike.

Najprej so se polastili Benečani Poreča in Rovinja, ki so ju smatrali za svoji pristanišči. Potem pa jim je padlo mesto za mestom v naročje kakor zrel sad. L. 1202. je bil Trst prvokrat zaseden, proti koncu istega stol. (1279.—1291.) so ga celo trikrat napadli. Tu sicer niso mogli trajno vpostaviti svojega gospodstva. Trst se je raje podvrnil Habsburžanom. A kar jim je pri Trstu izpodletelo, se je posrečilo pri drugih istrskih mestih. V letih 1269.—1331. so že priznala beneško oblast sledeča mesta: Novi Grad, Slovrač, Motovun, Koper, Piran, Izola, Pulj in Dinjan. Tako se je podvržlo mesto za mestom Benečanom, ki so v

vilno prebivalstvo in da se nahajajo tamkaj razni narodi. Vedno je bilo tam polno ladij, ki dovažajo in odvažajo blago. Pet milj od Gradeža je kraj Sv. Ivan pri Devinu. To je cvetoče mesto velikega obsega, naseljeno z vojaki, obrtniki, trgovci in rokodelci. Mesto je močno utrjeno in leži ob neki reki, ki je vzlic kratkemu dovolj velika, da preskrbuje mesto z vodo. Štivan leži ob koncu "Beneškega zaliva" in na meji beneškega ozemlja. Mestu Akvileji služi za pristanišče, in tamkaj se zbirajo kupčijske ladje pripravljene za odhod. Zadnje pomorsko mesto, ki spada pod patriarha, je Lovran (Lovrana). Potem se za-

Grozodejstva Nemcev: Na sliki se vidi trupla ustreljenih rodoljubov v Kragujevcu. — Družina išče med mrtvimi svoje. Ob strani so nemvojniki

petnajstem stoletju obvladali ves zapadni rob Istre od Kopra do Pulja z Labinom in Buzetom na vzhodu in se ločila od avstrijske Istre, kateri sta poleg pazinske grofije pripadala tudi Kastav in Reka. "Istrsko marko" je vladal patriarhov namestnik, ki je stoloval v Kopru (Capo d'Istria). "Istrsko grofijo" pa so imeli do l. 1122. v posesti koroški Epenštejnci, za njimi grofi goriški in od l. 1374. naprej Habsburžani.

Ni bila le gospodoželjnost in politično tekmovanje med fevdalnimi grofi in akvilejskimi patriarhi, kar je delilo "marko" od "grofije", nego so bili še globlji vzroki. Tamkaj so bila mesta s samoupravo in italijanskim prebivalstvom, tukaj gradovi s fevdalnim gospodstvom; tam trgovina z Dalmacijo in Italijo, tukaj poljedelstvo in živinoreja ter slovensko prebivalstvo.

Zanimivo sliko o mestih ob Adriji nam podaja arabski potovalec Ibn Edris (Edrisi), ki jih je popisal okoli l. 1150 na povelje svojega kralja Rogerja II. Med prvimi trgovskimi mesti imenuje Gradež. O njem pripoveduje, da ima mnogošte-

ženja Dalmacija in Slavonija t. j. Hrvaško.

Po Edrisijevim poročilu so imela sledeča istrska mesta "frankovsko" to je italijansko prebivalstvo: Koper, Izola, Piran, Umag, Novi grad in Poreč. Rovinj in Pulj sta morali biti takrat zelo neznatna, ker ju niti ne omenja. Po vseh drugih krajih so bivali Slovani.

Tudi Trst je bil tedaj razmeroma malo mesto, vtesnjeno med zidovje, ki se je v obliki trikota na severozapadni strani gradu "Tabor" spuščalo proti morju. Izven ozidja je bilo nekaj samostanov, bolnišnic in posameznih hiš. Drugo je bilo zasajeno z vrtovi, oljčnimi gaji in vinogradi. — Stare romanske (italijanske) rodbine, ki so še preostale iz rimskih časov, so se kot neke vrste plemstvo ločile od ostalega prebivalstva. Proti koncu 13. stol. je bilo le 13 takih rodbin, ki so pošiljale svoje polnoletne člane v veliko mestno svetovalstvo in imele v rokah vso oblast po mestu in okolici. Te rodbine so bile sledeče: Leo, Borjano, Burlo, Uaduno, Basseio, Cicoti, Stella, Pellegrini, Beli, Petazzi, (Petač?), Tofani, Argento, in Giuliani. Naraščaj je dobivalo mesto največ po Slovincih s Krasa, ki so se priselili v mesto in si pridobili meščanske pravice. Nekaj teh Slovencev, ki so nastopali kot priče in so ostala njihova imena zapisana na raznih listinah, iz 13. stol., se je imenovalo: Domenik Sivec (Živec), njegov zet Pentek; gospe Voldanka in Imica, Martin Mulec, Černegor, Lopec, Tričegoj, Zalokar; v 14. stol. Stojan, Kosec, Nedeljko, Večeslav.

Trgovci in obrtniki!
Oglašajte v "Slovenskem listu", da Vas bodo naši ljudje poznali!

Slov. Babica

FILOMENA BENEŠ-BILKOVA
Diplomirana na Univerzi v Pragi in v Buenos Airesu
Ordinira od 9 zjut. do 9 zvečer
LIMA 1217 — BUENOS AIRES
U. T. 23 - Buen Orden 3389

ZOBOZDRAVNIKA

DRA. SAMOILOVIC
de Falicov in
DR. FELIKS FALICOV
Sprejemata od 10 do 12 in od 15—20 ure.

DONATO ALVAREZ 2181
U. T. 59 - 1723

Naznanjam cenj. rojakom, da imam že za **SPOMLAD** in **POLETJE** veliko izbiro najfinjšega blaga. — Cene zmerne!

Delo prvovrstno!

Krojačnica

LEOPOLD USAJ

GARMENDIA 4947

La Paternal Buenos Aires

KLINIKA ZA VSE BOLEZNI

Za venerične bolezni, spolne bolezni, bolezni krvi, splošno slabost. razpolaga klinika s posebnim konzultorijem, kateri se nahaja pod vodstvom poznane specialista za navedene bolezni

Dr. A. AZAGUIRRE.

Umamo zdravnike specialiste za bolezni na pljučah, obistih, jetrah, želodcu, živčevju, glavobol in revmatizem.

ženske bolezni

Analizacije krvi, vode itd. so izvršene po Profesorju Narodne Univerze v Buenos Airesu Dr. I. Raffo.

RAYOS X, DIATERMIA in ELEKTRIČNO ZDRAVLEJNJE.
Zdravniški pregled \$ 3.—

Sprejemamo: od 9—12; pop. od 15—21. — Ob nedeljah in praznikih od 9—12.

GOVORI SE SLOVENSKI

SUIPACHA 28

(1 kvadro od Av. de Mayo v višini 900)

liko poučimo, ako čitamo, da je jlo do 40.000 tovarnih konj in mul na leto čez Kras v Istro. Tržačani so to živahno kupčijo zavidljivo gledali in s silo napeljevali promet na svoje pristanišče. Napadali so trgovske karavane, ki so prihajale iz Kranjskega, jih oropali in trgovce pretepli. Isto se je dogajalo, kadar so se vračale čete tovarne živine, obložene s soljo, vinom ali oljem. Istrska mesta so prosila Benečane za pomoč. Kmalu je poslala republika 20.000 mož, ki so z morske strani naskočili Trst. Toda mesto je bilo dobro utrjeno in ker se ni vdalo so pričeli Benečani z dolgotrajnim obleganjem. — Tržačani so prosili pomoči bližnje dežele in cesarja Frederika. Došlo je 200 konjenikov in tisoč streleev, ki pa niso bili kos številni beneški vojski. Benečani so zaprli celo cesto proti Kranjski in zasedli nekaj krajev na zgornjem Krasu. V Trstu je zmanjkalo živčevja, tako da so obleganci morali jesti celo podgane, miši in omeščano usnje. Mohov in Novi grad sta bila že v oblasti sovražnika. Gotovo bi se bil Trst moral vdati na milost in nemilost, ako bi ne bil nekdanji tržaški škof in tedanji papež Pij II. posredoval za mir, ki je bil sklenjen v Benetkah 12. novembra 1463. Tržačani so morali izven mesta prepustiti Benečanom vse ozemlje, opustiti svoje soline in zagotoviti neomejeno svobodo med Kranjsko in Istro.

Naravna zaslomba tržaški trgovini so bile slovenske dežele. Od tu so že zgodaj prihajali v mesto tovarnili z domačimi pridelki: žitom, kožami, železino; nasprotno pa so naglali v Trstu sol, vino, južno sadje in dišave. Še večjega pomena so postale naše dežele za Trst, ko je vojvoda Leopold VI. l. 1227. ukazal zgraditi "Zidani most" in je tako kupčijo iz Avstrije, Štajerske in zapadne Ogrske napeljal preko Ljubljane proti morju. Ko so Babšburžani spravili slovenske dežele pod svojo oblast, so Tržačani spoznali, da je tako v trgovskem, kakor političnem ozirju zanje najboljše, ako ostanejo z njimi združeni. Tudi poznejši avstrijski vladarji so na vso moč podpirali tržaško trgovino in določili, da morajo kranjski in drugi trgovci svoje žito pošiljati v Trst in ga tam za 2 solda ceneje prodajati kakor v drugih istrskih mestih.

Trst je z vsem obrežjem tja do Devina pridružen Kranjski, kamor je pošiljal tudi svoje poslance za deželni zbor. Vendar Tržačani, ki so se opirali na neke stare pravice, niso hoteli k davkom in dokladam kranjskih deželnih stanov prispevati. Drugo važno avstrijsko pristanišče, ki je tudi bilo navezано na Kranjsko, je bila Reka, katero je kupil cesar Friderik od grofov Wallse l. 1471. Reški kupei so trgovali s slovenskimi deželami predvsem s sledečimi predmeti: železo, jeklo, žebli, kose, srpi ter drugi železni izdelki, nadalje različni les za ladje, lesene posode, volovske kože, žito, živina, volna, platno. Vse to se je preko Reke in deloma tudi Trsta izvažalo v Dalmacijo ali Italijo. Od tam pa so dobivali: milo, salpeter, sol, rozine, mandlje ter drugo suho sadje in nasoljene morske ribe. Med velikimi trgovci, ki se največ imenujejo so med drugimi: Jurij Baloh, Vid Spiljače, Jakob Kristanič, Matej Bobnar, Matej Kutjevac in drugi. Turški napadi so pa popolnoma uničili reško trgovino, radi česar je boljše uspeval Trst, na katerega so bile vedno bolj navezane slovenske pokrajine. Ko so pozneje cesarji razdelili svojo državo med sorodnike in prisodili Trst, Reko in drugo obrežje Habsburški rodbini, ki je vladala Španijo in Italijo, so kranjski stanovni ugovarjali ter se niso hoteli pokloniti cesarju dokler ni razveljavil delitev. V novi delitveni pogodbi, ki jo je napravila habsburška rodovina so bili zopet vsi ti kraji vteleseni Kranjski, ki je takrat prisilila tudi Trst, da je sprejel razne davčne obveznosti.

Skozi ves sedanji vek je bil Trst navezan na slovensko ozemlje in je pripadal vedno tistim vladarjem, ki so vladali na Kranjskem in po drugih slovenskih deželah.

Ljudevit Posavski

Ko si je Karol Veliki osvojil Slovene in Hrvate, jim je pustil še domače kneze, četudi jih niso smeli samostojno voliti, nego so morali prositi cesarja, da jih potrdi. Ti domači vojvode so vladali Slovene še po starih narodnih zakonih, "v domačih segah utrjenih". Toda to ni trajalo dolgo; že prvi aKrolov naslednik (Ludovik Pobožni) je vzel Slovenom domače vladarje ter jih namoestil s frankovskimi grofi.

Na Hrvatskem so ob času frankovske nadvlade imeli dve državi: dalmatinsko Hrvatsko, kjer je vladal vojvoda Borna, in posavsko Hrvatsko ob Dravi in v Posavju z glavnim mestom Siskom. Na čelu posavskim Slovenom je stal v tej dobi vojvoda Ljudevit Posavski 810—823). Podložen je bil furlanskemu grofu Kadolaju, ki je baže zelo nečloveško postopal s Slovani. Frankovska oblast se je raztezala tedaj vse do Timoka ob današnji jugoslovansko-bolgarski meji. Ljudevit je težko prenašal frankovsko gospostvo in želel biti samostojen. Iskal je primerne povoda, da bi se uprl. Leta 818. pošlje cesarju Ludoviku v Heristal nekaj poslancev, ki naj bi se pritožili zaradi strogega postopanja grofa Kadolaja. Cesar se menda ni mnogo zmenil za te pritožbe, ker je Ljudevit že naslednje leto pričel z vojno s Franki. Prva frankovska vojska, sestavljena iz italjskih in bavarskih trum, je prodirala iz Italije čez slovensko zemljo nad upornike, pa ni opravila ničesar in se je morala vrniti. Grof Kadolaj, njen poveljnik, je umrl na lege smrti. To je Ljudevitu povečalo pogum. Na razne strani je razpošiljal svoje poslance in iskal zaveznikov. Dobil je na svojo stran Kranjce in del karantanskih Slovencev, a na vzhodu so se mu pridružili srbski Timošani. Tako se je velik del Jugoslovancev od italijanske do bolgarske meje združil zoper Franke. Ojačen po velikem številu zaveznikov je Ljudevit vdrl v Karantanijo, da izrine Franke iz dežele. Nasproti mu je prišel Bolderik, naslednik umrlega Kadolaja, z močno vojsko. Pri Dravi je prišlo do boja in Balderik je prisilil Ljudevita, da je moral zapustiti karantansko zemljo. Zelo čudno se je obnašal v tem boju Jugoslovancev proti Frankom dalmatinski vojvoda Borna. Bil je tekmeec Ljudevitov in ga je hotel s pomočjo Frankov izpodrinuti. Dvignil se je s svojimi četami v obrambo tujeve in se pri Kolpi postavil Ljudevitu nasproti. A njegovi lastni ljudje, ki niso hoteli preliti bratske krvi so ga zapustili in prešli k Ljudevitovi armadi. Le s Borno posrečilo rešiti življenje. U pomočjo svoje telesne straže se je

makniti se je moral v svoje utrjene gradove in pustiti, da je Ljudevitova vojska pustošila po njegovi zemlji. Potem pa je meseca januarja 820. hitel v Ahen k cesarju Ludoviku, da mu poroča o ravnanju svojega protivnika in se posvetuje z njim, kako bi ga bilo mogoče premagati. Na njegov predlog je državni zbor v Ahenu sklenil, udariti na Ljudevita hkratu s treh strani.

oK je minula zima, se je dvignila skoraj vsa ogromna država frankovska, da stré junaškega vojvoda. Tri vojske, sestavljene iz Sasov, Bavarcev, Frankov in Italeev so prodirale proti Posavju na združene Slovence, Hrvate in Srbe. Ena je šla iz Italije po stari rimski cesti preko Hrušice in Ljubljane, pa ni mogla napredovati, ker so Ljudeviteve čete branile prehode čez gorske klance. Severna je prodirala ob Donavi v Goranjo Panonijo (sedanja zapadna Ogrska), da preko Drave udari na Hrvaško. Tudi tej vojski se je Ljudevit dolgo upiral in zabranjeval prehod preko Drave. Najbolje se je godilo srednji, ki se je pomikala čez Karantanijo. Ljudevitove čete so se ji sicer trikrat postavile nasproti, pa so se morale vselej umakniti. Vojska je prekorčila reko Dravo in prva zasedla Hrvaško.

Sedaj je bila tudi severnim in južnim frankovskim trumam odprta pot. Ljudevit je uvidel, da proti toliki premoči je vsak odpor brezupen. Njegovo ljudstvo se je poskrilo po gozdovih in močvirjih, on sam pa se je s svojo vojsko zavaroval v močni trdnjavi, katero je bil dal zgraditi na strmem brdu. Franki so sedaj po slovenskih in hrvaških pokrajinah plenili in pustošili, kakor jim je bilo drago, a vsled raznih kužnih bolezni so pa izgubili tudi mnogo ljudi. Ko so se frankovske čete vračale domov, so prisilile Kranjce, ki so bivali ob Savi, da so se spet podvržli oblasti mejnega grofa Balderika; in tudi tisti del Karantanov, ki se je bil zvezal z Ljudevitom, je moral zopet priznati frankovsko oblast.

Vzlic mnogim žrtvam in veliki množici čet ta vojska vendar ni dosegla popolnega uspeha. Moč Ljudeviteva še ni bila strta. Zato so se Franki leto pozneje (l. 821.) na državnem zboru zopet posvetovali, kako bi zadržali upor Jugoslovancev. Iznova so sklenili poslati tri armade, ki naj bi pustošile zemlje Ljudevitovih zaveznikov. Na ta način so hoteli njega samega oslabiti in tako udušiti ves upor. Spričo teh priprav tudi Ljudevit ni ostal brezbrizen. Izprevidel je, da se ne more več Frankom upirati na prostem polju, zato je pričel graditi trdnjave, kamor bi se mogli zateči njegovi

3 kermese: Gospa Niča Cankarjeva s člani in članicami "Odbora prijateljev Jugoslavije"

Hrvatje s svojim blagom ob času frankovskega napada. Pri tem podjetju ga je zelo podpiral patriarh Fortunat, ki je bil tekmeec akvilejskega patriarha in imel svojo stolico na otoku Gradežu pri Akvileji. Pošiljal mu je iz Italije zidarje in tesarje, da so mu stavili gradove. Komaj so bile zgradbe gotove, že so navalile tri frankovske armade na Posavje, a ljudstvo je našlo zavetje v trdnjavah. Franki so nekaj časa plenili in pustošili po deželi, pa so se morali slednjič vrniti brez uspeha. Njih voditelji so morali poročati na državnem zboru v Dienenhafenu (nov. 821.), da niso mogli premagati Ljudevita, ker ni hotel priti iz trdnjav na bojno polje.

Prihodnje leto (822.) se je dvignila iz Italije nad Ljudevita nova vojska, že deseta, v vrsti bojnih pohodov, ki so jih poslali Franki proti njemu. Ljudevit bi se lahko še držal v svojih utrjenih gradovih, pa se mu je menda smililo revno ljudstvo, kateremu so Franki pustošili polja in požigali koče. Da odvrače to nesrečo od svojega naroda, zapusti svojo prestolnico Sisek in zbeži k dalmatinskim Srbom. Toda, najbrž radi frankovskih spletke, je moral tudi ta kraj zapustiti. Napotil se je k Ljudemisu, ujeu vojvoda Borna, ki ga je kmalu dal zvičajno umoriti. Zdaj Frankom ni bilo težko podvreči si vstajnike, ker so bili brez voditelja in tudi nesložni med seboj.

Ljudevit Posavski je bil torej prvi jugoslovanski vojvoda, ki je zbral Slovence, Hrvate in Srbe — od Triglavu in Soče pa vse do Timoka in še dalje na jug — okrog svojega prestola in se postavil nasproti mogočnim osvajačem Frankom. Njegov upor ni izviral iz osebne bojaželjnosti ali drugih samoljubnih namenov. Lahko je opaziti, da mu je pri njegovem boju zoper Franke skoraj ves narod po Sloveniji, Hrvaški in Srbiji stal ob strani. Prav zato Frankovske čete vzlic ogromni premoči in mnogih pohodov niso nikdar dosegle trajnih uspehov. Vstaja Ljudevita Posavskega je bila torej obsežen in močan odpor Jugoslovancev proti frankovskemu oziroma germanskemu gospostvu. Podpora, katero je Ljudevit dobil pri patriarhu Fortunatu, kaže, da so njegov boj proti Frankom podpirali

tudi Grki. Slo je namreč zato, čigav vpliv bode prevladal med Jugoslovani, grški ali frankovski. Fortunat je bil namreč zaupnik carigradskega (bizantinskega) cesarja Leona. Frankovski cesar Ludovik ga je zaradi tega pozval na odgovor. Toda Fortunat je zbežal čez morje v Zader in od tam v Carigrad. Ljudevit, ki ni bil samo dober vojskovodja, nego tudi dober diplomat, je hotel to frankovsko-bizantinsko borbo izkoristiti ter osvoboditi Slovene in Hrvate izpod tuje in od ljudstva osvobozene frankovske nadoblasti.

Za Slovence in Hrvate je imela ponesrečena Ljudevitova vstaja žalostne posledice. Izgubili so popolnoma svoje domače kneze in mesta njih so nastavili Franki po Karantaniji in Hrvaški nemške grofe. Kmalu potem (828) je cesar Ludovik odstavil tudi furlanskega mejnega grofa Balderika, češ, da ni kos svoji nalogi in je njegovo ozemlje razdelil v štiri okrožne grofije katerih imena pa niso znana. Skoraj gotovo je obsegala prva Furlanijo, druga Istro s Krasom do Devina in del Notranjske; tretja "Slovensko marko" ob Savi in četrta dolenjo Panonijo. V teh delih Slovenije se je nemško gospostvo trajno ustalilo in o Slovenceh kot samostojnem narodu v frankovskih virih ni več govora. Namesto o Slovenceh začno v pisati o Sloveniji, torej mesto o narodu pišejo o pokrajini, ki jo stavijo v isto vrsto z ostalimi pokrajinami frankovske države. Hrvatska se je pa pomalo osvobodila izpod frankovske razpadajoče nadoblasti. Ni ji bilo pa mogoče rešiti slovenskih dežel, po katerih so se celo tisočletje vopirili nemški fevdalci, proti katerim je bilo slovensko kmetstvo ljudstvo brez vsake moči.

PRESTOLNICA CIRENAJKE — BENGAZI

Mesto Bengazi, o katerem so že nekoliokrat pisali, Angleži večkrat z letali obiščejo ter bombardirajo. Ne prizanašajo pa tudi drugim obrežnim mestom. S prav posebno živahnostjo pa so začeli z obstreljevanjem teh mest sedaj, ko prodirajo v notranjost Libije. Bengazi ima 22.000 prebivalcev, med njimi eno tretjino Italijanov. Razprostira se vzdolž približno 1 km dolgega pasu med morjem in dvema lagunama. Mesto je, ki se je prvotno imenovalo Enesperide, bilo osnovano že v petem stoletju pred Kristusom. Pozneje je prišlo pod oblast egiptskih Ptolomejev in je dobilo po neki članici vladarske rodovine ime Berenike. Italijani so zasedli Bengazi 20. oktobra 1911. Po svetovni vojni so začeli tu z velikopotezno kolonizacijo, ki je spremenila kraj v lepo pristaniško mesto. Potrošili so v ta namen 125 milijonov lir. Največja zgradba je "Grande Albergo Berenico", ki je viden daleč na okoli. Ta palača se po svoji impozantnosti lahko kosa z vsako večjo zgradbo v modernih prestolnicah in pričra o obnoviteljskih sposobnostih gradbenikov.

ŠKROPILNICA ZA TRTE IN SADNO DREVJE,

porabna je tudi za barvanje z vodeno barvo (nov model) proda se po ugodni ceni. San Blas 1239, Buenos Aires.

Veliki zavod "RAMOS MEJIA" Venereas

ANALIZE urina brezplačno. Analize krvi Popolno moderno zdravljenje. SIFILIS v vseh oblikah. Popolno zdravljenje na podlagi krvne analize (914) KOŽA: Kronični izpahi, mozoljčki. Izpuščanje las. Ultravioletni žarki. ZLATO ŽILO: zdravimo brez brez operacije in bolečin. SPOLNA SIBKOST: Hitra regeneracija po prof. Cianarelliju. ŽIVČNE BOLEZNI: Nevrastenija, izguba spomina in šibkost. REVMAATIZEM: kila, nađua, gota. Šibkost srca, zdravimo po modernem nemškem načinu. PLJUČA: Kašelj, šibka pljuča. GREVA: colitis, razširjenje, kronična zapeka. GERLO, NOS, USESA, vnetje, polipi: brez operacije in bolečin. POPOLNO OZDRAVLJENJE \$ 30.— PLAGVANJE PO \$ 5.— NA TEDEN Naš zavod s svojimi modernimi napravami in z izvrstnimi SPECIJALISTI je edini te vrste v Argentini. — Lečeni zajamčeno. — Ugodno tedensko in mesečno plačevanje.

SPREJEMA OD 9 DO 21 URE
Ob NEDELJAH od 8 do 12 ure

Rivadavia 3070
PLAZA ONCE

Ali si že član Jugoslovanske Narodne Obrane? Ako še nisi, vpiši se!

KADAR ISČETE SLUŽBE obrnite se na rojakinjo

Berto Cernič

DORREGO 1583 — Gs. Aires
U. T. 54 - 3588

Krojačnica "Gorica" Franc Leban

WARNES 2191 Bs. Aires
Nasproti postaje La Paternal

TRGOVINA JESTVIN

"Bela Ljubljana"

IVAN MOČNIK

Sapaleri 2700 na Paternalu
U. T. 59 - 0467

FOTOGRAFIJA "LA MODERNA"

VELIK POPUST PRI FOTOGRAFIRANJU

Ne pozabite

FOTO "LA MODERNA"

S. SASLAVSKY
Av. SAN MARTIN 2579
Telefon: 59-0522 - Bs. Aires

Krojačnica

Izdelujem obleke po najnovejši modi. — Cene zmerne.

Rojakom se priporoča

Peter Capuder

Rio Bamba 879, Bs. Aires

Rusi ali komunisti? ...

Oni dan me jepot nesla proti južni strani. Bernal, Quilmes, Berazategui... nekateri poznajo te kraje le po besedi, pa je mnogo rojakov, ki imajo tam okrog tudi svoje domove.

Oni dan sem se namenil, da obiščem rojake v Berazategui. Pa mi mogrede povedano, kogar tja vozi pot, naj natančno pogleda, da ne no zgubil prave smeri. Tja vozita iz Avellanede namreč dva omnibusa 103... najbrže dva skregana brata, ki si očitno vsak čas nagajata. Toda nas ne zanima, kaj imata ona dva med seboj, pač pa to, da imata eden na vrhu št. 1, drugi pa nič in kadar kdo za to ve, se bo že znal obrniti tako, da ne bo zapravil časa brez potrebe s tem, da najde pravi voz...

V Berazategui torej. Mimo kirmeškega pokopališča, pa smo v kraju, ki je zrastel v enem desetletju v precejšnje mesto.

Namenil sem se še naprej. V Vilii España tudi živi nekaj naših. Tamkaj bom našel Frankoviča, Cerkvenikove, Siloye... tam živi Šatrajčič... Pa, dokler si v Buenosu in misliš na Villo España, se ti zdi da je vsa stvar čisto enostavna, ko pa prideš tja, tedaj ne veš kaj bi storil z naslovom, ker ne moreš tako potrpežljivo čakati, kot pismo, ki pride na pošto in tam čaka, kdaj kdo ponje pride...

Iz Berazategui sem krenil ob železnem tiru mimo steklene tovarne. Preje sem imel vedno spremljevalca, zato mi kar ni ostalo v spominu, kako dobim iskane hiše. Kar na slepo sem jo ubral mimo ograjene lehe, iz katere je dehtela sušeca se detelja. Kar postal sem, da se navžijem te razkošne dišave, ki je v nobeni parfumeriji v Buenosu za drag denar ni dobiti.

Po dolgem pozvedovanju sem našel nekaj furlanskih družin in slednjič odkril domovanje Frankovičevih. Starinska hiša je to, ki je zrastle najbrže že davno preje kot so svetemu frančiškemu tankaj v bližini postavili cerkev. Ne le črnele stene pričajo o tem, temveč tudi go-

sposki vrt priča, da je bil to gospodski dvorec v času Manuela Rosasa.

Frankovičevih ni bilo doma, a sem našel gospo pri Silovih, ki imajo v najemu prostorno domovanje z razsežnim vrtom.

Še do Cerkvenikovih sem stopil in pozdravil mater, kateri je bolna noga naložila nezaheljeni počitek, pa ga dobra ženica prav vdano prenaša.

Drugih rojakov pa nisem mogel najti, zato sem krenil nazaj proti Berazategui in se oglasil pri Gomizlju, iskal Božeglava na levo in desno, pa sem našel Slovake, Litvance, Poljake... Za ljudi tukaj smo tako vsi ena in ista kaša: "pobecos"...

Skokove sem srečno dobil doma in po njih našel še ostale rojake, razen onih, ki žive čez železnico, za katere mi je že preveč pozno postalo. Tako sem se oglasil pri Pavlovičevih, Rožičevih, Mlačevih, ki so vsi doma iz Lokey pri Trstu.

Kdaj bo konec tega viharja in kdo bo zmagal? to je središče zanimanja vseh. Saj pa tudi imamo biti zakaj v skrbeh, ker vemo, da gre za naš obstoj in je naše zaupanje trdno, da ne bomo zgubili. Toda kdo ve, koliko bo tistih, ki bodo preživeli grozote, v katere je padel svet? Marsikaj smo se pomenili.

In seveda nismo šli tudi mimo "komunistov"...

Sedaj ste pa tudi vi komunist, kajne gospod nunc?

Šmentana stvar! Torej moram biti komunist!

Seveda. Z Rusi moramo biti! Z njimi nismo zmagali!

Pa zakaj komunisti? Sicer pa ni treba misliti, da je mene tako zelo strah te stvari. Besede bi se bolj ustrašil kot stvari! Če bi bili vsi v dejanju in po svojem gospodarskem prepričanju tako blizu tega, kar je zdrava komunistična ideja, potem bi stvari drugačno lice dobile. Ena stvar je biti komunist tistemu, ki nima ničesar in škili po tem kar drugi imajo, nekaj drugega pa je, biti komunist, kadar človek kaj premore in biti pripravljen razdeliti

svoje imetje... in storiti kaj za druge.

Tistih, kateri so bili tuje lastnine lačni, je vedno bilo na svetu, samo da so v raznih časih različna imena nosili in včasih taka, da je bil človek obsojen na zapor, če je drugemu tako besedo v obraz vrget. Tiste vrsti komunisti, kateri čakajo kdaj si bodo delili ono kar ima že svoje vredne lastnike, ne bodo krivice odpravili, temveč le pomnožili in še več sovraštva zasejali.

Oni drugi komunisti pa, kateri so pripravljani od svojega dati kar skupni blagor zahteva; ali kateri, sami po sebi siromašni, toda vestno pošteni ljudje, ki so odločeni zastaviti vse svoje sile za blagor človeške družbe, brez sebičnih namenov in grabeljivih pogledov in sovražnih ter nevoščljivih misli... s takimi komunisti bomo pa kmalu v isti vrsti.

Rusi in komunisti...

Mi Slovenci dobro vemo, kdo so Rusi. Za nas so oni najboljši narod, ki v Evropi živi. Tisti, katere je življenje v Rusijo prineslo pač vsakemu dvomljivcu lahko z lastnim doživetju dokažejo, da Rusi niso nikake zverine in ne divjaki, temveč narod zlatega srea, ki se mu še živa smili, in kako bi mogel človeku krivico storiti.

Ta narod, narod ruskih mužikov, ti naši slovanski bratje so bili in bodo ostali naša simpatija in up naše bodočnosti.

Zato smo zanje mi vsi in sem zanje tudi jaz kot Slovenec in tudi kot duhovnik nimam razloga, zakaj bi ne bil prijatelj ruskemu narodu, ki danes krvavi za pravico mnogih narodov in nas Slovencev.

Druga pa je stvar glede komunizma.

Tudi socialne komunistične ideje ne odbijam. Saj je slepeu očitno, da je sedanji socialni red potreben globoke reforme. Saj je sedanja vojna tudi posledica velikih socialnih krivic, ki so zasejale sovraštvo najprej med posamezne stanovne in zažgale nato vojsko med narodi. Zato je komunizem kot socialna ideja poklican, da svetu nekaj dobrega da; da namreč odločilno doprinese k ureditvi novega socialnega reda

v svetu.

Nekaj drugega je komunizam kot socialna ideja, nekaj drugega pa kot svetovni nazor... Med tistimi, ki se med komuniste štejejo... Pravim, ki "se štejejo", kajti takoj zavró in protestirajo... seveda, ker se boje policije... toda sami na skrivaj med seboj se pa smatrajo za komuniste... Med tistimi, pravim, ki stojé na levi, je premnogo takih, ki niti tako daleč ne razumejo "komunizma", da bi znali ločiti med tem, kaj je komunizem kot "socialna ideja" in kaj je komunizem kot "svetovni nazor".

Tisti komunisti seveda ne bodo postali nikaki rešitelji človeštva. Saj je ves njihov program obsežen v dveh točkah: farjem glave, kapitalistom pa bogastvo vzeti... Potem bo pa življenje, da bo kaj! Nikogar ne bo, ki bi na delo prigunjil in nikogar ne bo ki bi s peklom strašil. Takrat bo na svetu raj prosté ljubezni in polnih miz...

Mladi vročekrvneži, kateri so polni telesnega zdravja in nimajo nobene odgovornosti v življenju, se dajo zapeljati s tako modrostjo... duhovni ubožci, ki menijo, da zanje ne bo veljala večna postava, da "vsak žanje to, kar je sejal"... Toda žetev vedno pride za setvijo... zato jih ne bodejo sedaj bridki sadovi, ki jih čakajo...

Komunistična ideja je mnogo naših potegnila s seboj. Na srečo je večina takih, ki stvari pravilno gledajo in so somišljeniki te ideje radi njenega socialnega programa in daleč od tega, da bi zapadli v komunistično brezbožno zmoto, ki hoče brez Boga in večne postave preurediti svet.

Seveda je marsikomu treba pojme nekoliko razbistriti, kajti izsolani komunistični propagandisti, ki so jih razposlali brezbožni voditelji te ideje, nič kaj radi ne povedo onega zadnjega svoje ga cilja...

Tako po izmenjavi misli povečini ljudje sprevidijo, kaj je na stvari. In na stvari je to, da naj le kar preuredi svet socialni red na zdravih idejah. Saj jim bom še jaz pri tem pomagal. Toda vero, božji in naravni zakon naj pa v miru puste

in naj se nikar ne slepé z mislijo, da bo svet človeštvu dal zadovoljstvo!

Bog daj, da zmagamo skupaj z Rusi. A Bog pa daj tudi komunistom pravo spoznanje! In na srečo, so se v Rusiji v zadnjih letih že marsikaj naučili ter v poslednjih mesecih dobro izmodrovali.

Janez Hladnik

Cerkveni vestnik

30. nov. spomin praznika Zedinjenja s sveto mašo ob 10.30 v spodnji cerkvi de Santísimo Sacramento.

Molitve na Paternalu ob 16.30 in razgovor o ureditvi obnovljene bratovščine rožnega venca.

7. dec. Maša na Paternalu za Ivana Turka.

Pri sv. Rozi za Jož. Glavič.

Molitve na Paternalu.

Janez Hladnik

ivi rožni venec. Nekateri se menda že same te besede ustrašijo, kot hudič križa... Tisti naj kar dobro premislijo, če niso že tako daleč od prave poti, da ne bodo več našli poti nazaj!

Verni kristjani pa razumemo, da ima vse v rokah božja Previdnost. Vemo, da je naročil Gospod: "Prosimo in se vam bo dalo". Zato bomo tudi v sedanjem grozotnem času strnili naše molitve v eno samo sklenjeno verigo rožnega venca.

Pridite vsi verni rojaki v nedeljo 30. nov. popoldne na Paternal, da se razgovorimo o ureditvi Bratovščine Živega Rožnega venca.

Janez Hladnik

ALI SI ŽE PRIDOBIL NOVEGA NA-ROČNIKA?

Caričin ljubljenec

ZGODOVINSKI ROMAN
Nadaljevanje 252

Od dolgega potovanja pa je postal Jefim Aleksandrovič truden.

Zaspal je in ko se je zbudil, ni bilo več mlade kmetice, na njenem prostoru je sedel sedaj neki vojak, čigar obraz je izdajal starega pijanca.

Njegove oči so bile meglene. Smrdel je po čebuli in slabem žganju.

Jefim Aleksandrovič začuti lakoto, razveže zato svojo culo in začne otepati kos rženega kruha in kos klobase.

Ker je bil Jefim Aleksandrovič sam na svetu, je moral tudi za popotnico sam skrbeti.

Ni imel matere, niti očeta, niti žene, imel je le malega brata, ki ga je vzela k sebi v Petrograd njegov stari, gluhi stric.

Ko se je spomnil Jefim Aleksandrovič vsega tega, mu je kanila sol za brado.

Vojak ga pogleda in ko je videl solze, je dejal:

— Najbrž ti je nekdo umrl? Potolaži se, kdor je mrtev, ne oživi več! Vsi bomo nekega dne umrli! Jaz sem vojak in to je žalosten poklic. Bog varuj carico!

Ko se je vlak ustavil na postaji, kjer je moral Jefim Aleksandrovič izstopiti, pokloni on vojaku ostanek klobase.

— Vzami, vzami, batjuška, dober in pošten človek si, najej se, vojak si, da, da, nažri se, batjuška!

On mu porine klobaso v usta, nato pa zapusti vagon.

Na postaji je bilo vse mokro, deževalo je.

Pred postajo je stala neka stara kočija; na boku je sedel kočijaž in kadil iz pipe.

— Kako daleč je do Tokrovskojega? — vpraša Jefim Aleksandrovič kočijaža.

Kočijaž vzame svojo pipo iz ust in vpraša:

— Ali se hoče poslužiti vaše blagorodje moje udobne očije?

Jefim Aleksandrovič se nasmeji.

— Haha, jaz sem sam kočijaž, — jaz sem novi poštni kočijaž v Tokrovskojem.

Razočarano vtakne kočijaž svojo pipo zopet med zobe.

Izgubi se, še predno se stemni! Do vasi potrebuješ tri ure, posebno še, če mora nositi človek tako ogromen trebuh kakor ti!

Jefim Aleksandrovič se napoti dalje, nato pa se obrne in zakliče kočijažu:

— Jezik za zobe, zamazani gobec!

Kočijaž ga je začel nato na vse pretege zmerjati.

Toda Jefim Aleksandrovič ga ni več poslušal. Kmalu se je stemnilo. Korakal je po ravni aleji in neprestano premišljeval:

— Čez tri ure bom doma! Čez tri ure bom vsaj vedel, kam spadam! Vedel bom, kako je moje delo! Vozil bom, snažil in krmil bom konje!

Imenovala se bosta Jakob in Ana! Morda tudi Pavel in Aleksandra!

V jarku, za nekimi velikimi drevesom, je ležal neki suhi, veliki človek in se igral z ostrim bodalom.

Jefim Aleksandrovič ga v temi ni mogel videti.

Človek v jarku pa je premišljeval:

— Ali bi? Ali ne bi? Prvi, ki bo prišel po tej poti...

Jefim Aleksandrovič je bil prvi, ki mu je prišel nasproti.

Nenadoma skoči človek iz jarka in porine poštnemu kočijažu bodalo v srce.

Jefim Aleksandrovič je še mislil,

— Čez tri ure bom doma, čez tri ure bom doma!

Nato pa se zgrudi na cesto.

Napadalec potegne iz žepa malo svetiljko in posveti neznanca v obraz.

Nato mu začne obračati žepe.

Dvajset rubljev — potni list, si je glasil na ime Jefima Aleksandroviča, rojenega nekje v Sibiriji — razen tega pa še pismo pošte v Tokrovskojem, to je bilo vse, kar je našel razbojnik v njegovih žepih.

Ropar začne tiho žvižgati začetek ruske državne himne. Bil je razočaran.

Drugega dne se je javil novi poštni kočijaž Jefim Aleksandrovič u pravitelju pošte v Tokrovskojem.

Bilo je to istega dne, ko so našli v obeštem jarku truplo nekega neznanega človeka brez dokumentov.

Ker je bil to pripadnik nižjih slojev, se ni policija preveč brigala, da bi dognala identiteto njegove osebe in vzrok nepričakovane smrti.

Dan pozneje so ga pokopali v kotu pokopališča v Tobolsku, tam, kjer navadno pokopavajo samomorilce.

Tako je umrl edini brat Vladimirja Dembinskega — tiho in neslišno se je poslovil od tega sveta.

Vladimirja je vzgojil njegov stari stric v Petrogradu, ki je sam živel v neki stari predmestni hišici.

Bil je reven uradnik, podnevi zaposlen in ko se je zvečer vrnil domov, je izpraševal svojega malega nečaka, mu popravljal naloge in se z njim zabaval.

Tako je odrastel Vladimir v njegovi hiši in ko je končal gimnazijo, ga je poslal stric na vseučilišče, kjer se je vpisal na medicinsko fakulteto.

Komaj je študiral leto dni, mu je umrl stari stric in Vladimir Dembinski je ostal sedaj sam na svetu.

Trpel je pomanjkanje, večkrat ni ničesar jedel, vendar pa je marljivo študiral in pravočasno končal svoje nauke.

Takrat se je seznanil nekega dne v Petrogradu z lepo, mlado deklico, v katero se je takoj zaljubil.

To je bila Dora, hči oršovskega načelnika, ki jo je oče poslal v Petrograd, da se tu izobraži, da dobi primerno vzgojo in postane tako od-

lična dama.

Dora je živela v penzionatu, kjer je ostala tri leta.

Marsičesa se je naučila.

Naučila se je francoščine, znala je igrati na glasovir, čitala je knjige — z eno besedo, iz male oršovske deklice se je kmalu razvila prava mlada petrograjska dama.

Kako je sanjari Vladimir Dembinski, da bo srečen z njo! Vse se jima je posrečilo, prišel je v Oršovo, Dorin oče je pristal na poroko, toda na dan poroke, se je pripetila ta strašna nesreča, ki je imela tako grozne posledice.

Sedaj je taval po petrograjskih ulicah in premišljeval o svoji tragični usodi.

Še danes bo odšel v Irkutsk, kjer bo vladal kot guverner, — pokopati pa bo moral svojo življensko srečo, vse svoje nade na veselo, srečno in zadovoljno življenje.

Ko je zapustil Vladimir Dembinski sobo, kjer sta se nahajala carica Katarina in minister grof Panin, je vladal v sobi spočetka molk.

Carica se je razburjeno sprehajala po sobi.

Tako je minilo nekoliko minut. Naposled pa je grof Panin vprašal:

— Vleičanstvo, kaj bo sedaj?

— Panin — odvrne carica — sedaj imam za vas važno delo.

Napišite takoj opatu Kaliptu, v samostanu trapistov na poluotoku Kola pismo, naj takoj pošlje kneza Aleksandra Potemkina v Petrograd!

Naglasite, da mora Aleksander Potemkin takoj odpotovati in sicer na najhitrejši način.

— Vleičanstvo, zgodilo se bo, kakor ukazuje!

— Izberite zanesljivega glasnika — nadaljuje carica Katarina — resnega in poštenega človeka!

Če to takoj odpotova, bo tekona

štirih tednov Potemkin zopet v Petrogradu.

— Čez mesec dni bo gotovo zopet tukaj! — vzklikne grof Panin. — Takoj bom poslal glasnika na pot.

— Bodite prepričani, moj dragi grof, da vam ne bom nikoli pozabila usluge, ki ste mi jo storili!

— Srečen sem, Vaše Vleičanstvo, da vam lahko služim — odgovori minister Panin in se prikloni.

Katarina mu nato ponudi roko, ki jo on poljubi.

Nato spremi carico iz sobe in gre z njo po stopnicah na vrt, kjer je čakala kočija.

Grof Panin je še dolgo stal in gledal za njo.

Tiho in zadovoljno se je smehljajal.

Nato vzame iz žepa svojo srebrno tobačnico, si prižge cigareto in zašepeče:

Sedaj bodo zopet napočili dobri, stari časi!

Vse bo tako, kakor je bilo nekoč! Katarina vlada nad Rusijo, Potemkin bo vladal nad Katarino, jaz pa bom vladal nad Potemkinom.

Pravi vladar v Rusiji bom torej jaz!

In to vse s pomočjo te uboge, mlade ciganke!

Elizabetha je živela že nekoliko tednov v krásni palači grofa Panina.

Imela je vsega v izobilju. Dobro se ji je godilo, ničesar ji ni manjkalo.

Nasprotno! Stanovalo je v lepo opremljeni sobi, prinašali so ji boljše jedi, lahko je čitala in se zabavala, kolikorkoli se je hotela, nihče je ni žalil in vznemirjal.

Toda vendar ji je bilo to stanje nezno.

Zdelo se ji je, da je zaprta v zlato kletko — ona pa je tako ljubila svo-

Sredozemlje

Sredozemski prostor je precejšnja enota, že kar se tiče podnebja, rastlinstva in zgradbe tal ter zemeljskih zakladov. Kar se pa tiče ljudstev, ki živijo v njegovem območju, je znano, da si prilično sličijo, tako da govore celo o posebni "mediteranski", sredozemski rasi. Nemški znanstvenik Hellpach je dejal, da je pravi mediteranski svet svetovno zgodovinski množestveni grob nordijskega germanstva, kakor bi lahko rekli, da je bil življenjski prostor prilagodenih mediteranskih ljudstev.

Toda v vsej svoji zgodovini je bil ta prostor politično samo enkrat enoten, za časa rimskega imperija, in potem nikoli več. Pred Rimljani so se Fenečani, Kartagenci in Grki zaman prizadevali s takimi načrti, Rim pa jih je dosegel že zavoljo ugodne lege Apeninskega polotoka in pozneje s svojimi tehničnimi napredki, zlasti kar se tiče gradnje cest in ladij. Ko je l. 14 pred našim štetjem umrl cesar Avgust, je bil sredozemski prostor razen Mavretanije rimski, v naslednjih sto letih se je v tem pogledu zaokrožil. Rimsko cesarstvo je ostalo še dolgo v svojem bistvu mediteransko, tudi še potem ko so začela prihajati v ta prostor germanska in druga ljudstva, ki so povzročila velike spremembe. Toda to cesarstvo se ni razbilo zaradi teh zunanjih vplivov, temveč zavoljo notranjih, sedozemskih napetosti.

Sele islam je povzročil tako nenaden in vztrajen razcep Sredozemskega morja, da je trajal do nove dobe. Okrog l. 600, ta svet ni bil bistveno drugačen nego okrog l. 300., po l. 700. pa se je zgodila sprememba, ki je vplivala na vso evropsko zgodovino. Zapadna sredozemska kotlina je postala muslimansko morje. Karel Veliki ni mogel ničesar opraviti proti temu, ker ni imel močnega brodivja. Italija je razpadla v nešte-

vilne mestne državice, veliki deli so so postali francoski ali španski. Španija je l. 1492 pregnala zadnje Mavre (Moros) in se je potem borila zagrizeno proti Turkom, naslednikom Arabcev, toda Sredozemsko morje ji je bilo le drugovrstno prizorišče. Iskala je uspehov rajši v Franciji in Flandriji in še dalje v Ameriki. Tako je ostala velika pomorska zmaga nad Turki pri Lepartu (1571.) brez pravega haska in zato Španija ni imela trajnih uspehov v Maroku in Tunisu.

Leta 1655. se je pojavila Cromwellova Anglija kot pretendent za gospodstvo nad Sredozemskim morjem. V naslednjih stoletjih je počasi in po načrtu zasedla važne točke v njem, od Gibraltarja preko Malte in Cipra do Sueza. Francozi, ki so v Sredozemlju zasedli neprimeri- no večje površine, še daleč niso znali tako zagospodovati nad njim, kakor zunanja, nemediterska angleška sila. Italija je bila do svetovne vojne še šibkejša, šele o njej se je začela objavljati v čedalje večji meri kot sila, ki je skušala Anglijo in nje vliv iz Sredozemskega morja izriniti. Od izida sedanje vojne je odvisno, kakšen bo položaj v Sredozemlju in kdo bo gosodar. Kdor a bo zagospodoval v tem prostoru, utegne biti gospodar za mnoga stotletja.

ZA OTROKE

ZGODBA O BREZSRČNI KRALJIČNI

Pred davnimi leti je živel v revni vasi mladenič po imenu Janez. Nekega dne se je oglašil v njegovi hiši star berač. Mladenič mu je podaril nekaj drobiža. Komaj je berač odšel, se je mladenič pogreznil v globoko spanje in sanjal se mu je nekaj nenavadnega... Hodil je po

travniku, ki je ležal ne daleč od njegove kočice. Nenadoma je njegov pogled obvisel na čudovito lepi roži sredi travnika. Lesketala se je, kakor da bi bila zlata. Že se je hotel skloniti k njej in jo utrpati, tedaj pa se je prebudil...

Naslednjega dne se je Janez spomnil čudovitih sanj in odšel je na travnik. "Morda pa v resnici raste zlata roža na njem!" si je mislil.

In res: ko je tako hodil sem in tja po pisanem travniku, je ves zavzet obstal. Zagledal je pred seboj zlato rožo. Sklonil se je, jo s koreninami vred izruval iz zemlje in odnesel s seboj domov. Tam jo je skrbno negoval leto dni.

Ko je nekega dne hotel zlato rožo spet zaliti z vodo, je na svoje veliko presenečenje namesto nje zagledal pred seboj — prelepo kraljično. "Okdo pa si ti?" jo je vprašal.

Kraljična mu je gorko stisnila desnico in radostno zaklicala:

"Dobri mladenič, rešil si me! Lepo se ti zahvaljujem! Če hočeš, ostanim pri tebi kot služkinja, ali pa..." na te besede je kraljična položila drobni prstek na ustnice — "bodi ti moj kraljevič in jaz bom tvoja kraljična!"

Janezov obraz je kar zasijal od sreče. Pa se je spomnil, da mu na vprašanje še ni odgovorila in ponovil je:

"Odkod si prišla sem?"

Kraljična je povsila glavo. Zamislila se je in globoko vzdihnila:

"Ah, to je dolga zgodba! Jaz sem kraljična Evkalinda, gotovo si že kaj slišal o njej. Bila sem prej brezsrčna, ošabna kraljična. Takrat, ko sem še živel na dvoru svojega očeta, sem prepovedala vsem podložnikom v deželi, da bi obdarovali kakšnega siromaka. Kdor je to prepoved kršil in kljub temu podaril lačnemu siromaku košček kruha, sem ga strogo kaznovala. Nekega dne me

je naš dvorni čarodej, ki je bil do brega srea, prosil, naj svojo prepoved prekličem. Odgovorila sem mu: "Kaj pa to tebe briga?" V svetem ogorčenju me je čarodej začel v rožo in zaklical: "Rešena ne boš prej, dokler me ne bo sto ljudi v tvojem kraljestvu obdarovalo!" Na te besede se je čarodej spremenil v starega berača, vzel popotno palico v roko in romal od vasi do vasi.

Ti si bil stoti podložnik, ki ga je obdaroval — in tako si me rešil."

Naslednjega dne se je Janez z Evkalindo odpeljal v kraljevsko palačo. Stari kralj je kmalu umrl in Janez je postal njegov naslednik. Podložnikom je bil dober kot oče, vsakogar, ki se je oglašil pri njem, je bogato obdaroval, tako da v njegovem kraljestvu kmalu ni bilo nobenega siromaka več.

Na delu za svobodo: Na levi gen. D. Simović, dalje preds. poljske republike Raczkijewicz, naš kralj Peter II. in preds. poljske vlade gen. Sikorsky, ki opazujejo vaje angleške vojske

V tem času, ki ga je preživela v hiši ministra grofa Panina, se ni nikoli razgovarjala s kakim človekom. Čas je mineval in ona še vedno ni nikogar videla.

Jedi in ostala sredstva so ji dajali skozi malo okence v vratih, tako da je bila kakor kaka ujetnica. Spočetka je Elizabeta neprestano mislila, da jo bodo ubili.

Prve dni ni poskusila nobene jedi. Niti piti se ni upala, ker se je bala, da so jedi in pijače zastrupljene. Prepričana je bila, da jo je carica Katarina zvalila zato v Petrograd, da bi jo dala ubiti.

Drugače si ni znala razlagati caričinega postopanja.

Toda čas je mineval in Elizabeti niso storili ničesar žalega.

Ščasoma se je pomirila in je uvidela, da so jo pripeljali v Petrograd iz drugih vzrokov.

O tem je mnogo premišljevala. Naposled se je toliko približala resnici, da je uvidela, da namerava Katarina z njo nekaj posebnega.

Eno pa ji je bilo jasno, da se vse to tiče Potemkina.

Dolgo časa je živela v neizvestnosti, pomirilo pa jo je spoznanje: po dolgem, dolgem času bo zopet videla ljubljene Potemkina. On je torej še živ!

Ta nada ji je dajala novih moči. Niti slutila ni, kako hitro se bo uresničila njena nada!

Tridesetprvega dne se nenadoma odpro vrata njene sobe in na pragu se pojavi grof Panin.

Elizabeta razburjeno vstane. Čutila je, da ji močno utripa srce — vedela je, da je napočil sedaj odločilni trenutek.

Panin zapre za seboj vrata. Nato stopi k njej in jo premeri z dolgim, začudenim pogledom od glave do pete.

Toda Elizabeta ni povsila oči. Nato jo Panin vpraša:

— Ali ste res ciganka?

Elizabeta ne odgovori takoj.

Sam Bog ji je vdihnil v tem trenutku misel, naj ne pove svojega pravega imena, naj ne izda, kdo je.

Čez nekoliko trenutkov odločno odgovori:

— Sem, gospod!

— Kdaj ste rojeni?

— Ne vem, gospod!

— Kako to, da ne veste?

— Mi cigani nimamo krstnega lista in meni ni nihče povedal, katerega leta sem bila rojena.

— Ali vsaj veste, kje ste se rodili?

— Niti tega ne vem, gospod! Jaz sem vendar ciganka!

— Ali so vas našli na cesti?

— Najbrž sem se rodila nekje v ciganskem taborišču, — cigani namreč nimajo svojega stalnega bivališča!

— Kje ste doslej živeli? — nadaljuje grof Panin.

— Gospod, dolgo časa sem potovala s svojo četo po širnem svetu.

Bila sem v Nemčiji, Franciji, in Nizozemskem — v mnogih deželah, ki sem jim že pozabila imena.

Videla sem mnogo sveta, mnogo mest in vasi, — ker potujem že od mladih nog! Ne spominjam se, da bi se bila mudila kedaj v kakem mestu več kakor par dni!

— Toda vi ne izgledate kot ciganka! — reče grof Panin. — Ali mi to lahko razložite?

Elizabeta se zamisli.

— Da, gospod — odgovori ona čez nekoliko trenutkov, — neka stara ciganka mi je nekoč pripovedovala, da moj oče ni bil cigan.

Dejala je, da je bil odličen gospod.

Morda je bil plemič, velikaš!

— To se včasih dogaja — reče Panin. — Ali ste pa zvedeli, kdo je bil vaš oče?

— Nisem — odgovori Elizabeta.

— Stara ciganka mi je samo dejala, da je bil neki bogati plemič iz Moskve, v katerega se je moja mati zaljubila.

Pozneje jo je zapustil, kakor se pač to marsikateri lepi ciganki zgodilo.

— Sedite na ta stol — reče grof Panin po kratkem molku. — sedite in poslušajte me!

Najbrž ste se začudili, ko so vas aretirali.

Gotovo ste se bali, kaj se bo zgodilo z vami, ko so vas privedli v Petrograd!?

Opazili pa ste gotovo, da vam ne nameravam ničesar žalega storiti in da nisimo z vami tako postopali, kakor se postopa z ujetniki in zločinci.

Mislim, da ste bili prijetno presenečeni, ko ste našli mesto gole celice v Petro-pavlovski trdnjavi udobno opremljeno sobo!

— Gospod, jaz nisem vendar ničesar storila, — reče Elizabeta. — Ne vem, zakaj bi me lahko enostavno zaprli v temno ječo?

— Ne, ne, — odgovori grof Panin, — nimamo vzroka, zato smo vas tudi namestili v moji palači!

— Gospod, dobro sem živela v vaši hiši — odgovori Elizabeta. — Če bi bilo po mojem, bi ostala vedno tu, nikoli si ne bi želela boljšega življenja!

Živela sem mirno in udobno.

Ničesar mi ni bilo treba delati, brezskrbno sem živela in skrbi me niso mučile.

Ko sem potovala s svojo četo, sem imela vedno dovolj dela, — marsikaj sem morala storiti — razen tega pa je vedno potovanje po slabih cestah zelo naporno!

Grof Panin se nasmehne.

Sedaj je bil popolnoma prepričan o tem, da je ta mlada deklica resnično prava ciganka.

Samo človek nizkega rodu lahko zamenja svobodo z dobrim življenjem. To lahko stori le človek, ki je tako neizobražen, kakor je ta mlada ciganka.

Bila je sicer lepa, njen oče je bil plemič, toda po vzgoji in načinu

življenja je ostala vendar le navadna ciganka.

Panin je nekaj časa molčal.

Nato potegne iz žepa svojo srebrno cigaretnico, si prižge cigareto in po kratkem odmoru nadaljuje:

— Dembinski vas ni aretiral radi zločina, — ne, gre le za malo šalo, ki jo želi pridediti neka zelo odlična dama svojemu oboževalcu.

Ali ste me razumeli?

Elizabeta dvigne glavo in pogleda pozorno Panina.

— Šala?

Ona je poznala take šale na dvoru, — vedela je, kako se znajo šaliti odlične dvorne dame.

Grof Panin ni opazil čudnega izraza na njenem lepem obrazu.

On nadaljuje:

— Vi ste zelo podobni neki osebi, ki je draga nekemu gospodu na našem dvoru.

Toda ta gospod ne ve, kje se ta oseba sedaj nahaja.

Dama, o kateri sem ravnokar govoril, namerava svojega oboževalca presenetiti in mu pokazati njegovo nekdanjo ljubico!

Vse skupaj pa bo seveda le prevara!

Zato vas bo dotični gospod videi, — vi se boste postavili za nekimi steklenimi vrati in reči mu boste morali nekoliko besed.

Ali mislite, da si boste mogli zapomniti besede, ki vam jih bom sedaj povedal?

— Ne vem, gospod, toda potrudila se bom — odgovori Elizabeta razburjeno.

Ni dvomila, da je carica Katarina ona odlična dama, kateri ji je govoril grof Panin.

— Oni gospod pa — oh Bog — mislila je, da bo zblaznela, — oni gospod je bil gotovo njen Aleksander!

Hladen znoj jo je oblił, ko je pomislila na to, da bo morda zopet videla Aleksandra Potemkina.

Že trenutek pozneje se je Elizabe-

ta prepričala, da se ni prevarila.

— Zapomnite si torej, kaj morate storiti — nadaljuje grof Panin.

— Ko se bo dvignil zastor, morate vstati, nakar stojte trenutek popolnoma mirno na svojem mestu.

Nato boste razprostrli roke in rekli — zapomnite si dobro:

— Ljubim te, Aleksander Potemkin, ljubim te, kakor nekoč.

Toda jaz vidim, da se ne bova mogla nikoli združiti!

Zbogom, zbogom!

Nikoli več me ne boš videl!

Elizabete oči se orosijo.

Sedaj je spregledala celo stvar, sedaj je vedela, da jo želijo uporabiti za podlo prevaro.

V njej je vse vzkipeło. Vendar pa se je kmalu zopet pomirila.

Grof Panin jo pogleda in vpraša:

— Ali ste si zapomnili te besede, draga moja?

— Da, gospod, zapomnila sem si jih. — Točno jih bom ponovila pred dotičnim gospodom.

— Če boste svojo ulogo dobro igrali, vas bo bogata dama, o kateri sem vam pripovedoval, bogato nagradila.

Poklonila vam bo tri tisoč rubljev, razen tega pa bo odlična dama, ki ima zelo velik vpliv na carico, dosegla, da se boste smeli naseliti v kakem mestu v vzhodni Sibiriji.

Tam boste lahko mirno in zadovoljno živeli!

Pomislite, kakšna sreča se vam ponuja!

— Da, to bo neizmerna sreča! — vzklikne Elizabeta. — Prosim vas, dajte mi priliko, da poljubim roko oni odlični gospe!

— Na kaj mislite?

Mar mislite, da se bo ta odlična gospa sestala z navadno ciganko? Bodite srečni, ker boste dobili nagrado, jaz pa bom poskrbel, da boste še nočjo odpotovali iz Petrograda.

(Nadaljevanje)